

Studie socioekonomických dopadů projektu

LIFE for Minuartia

(LIFE 15 NAT/CZ/000818)

podle smlouvy o smluvním výzkumu mezi Botanickým
ústavem AV ČR, v.v.i. a Univerzitou J. E. Purkyně v Ústí nad
Labem

Zadavatel: Botanický ústav AV ČR, v.v.i., IČO 67985939, Zámek 1, 252 43 Průhonice.

Zpracovatel: Ing. Jakub Vosátka, Ph.D., Fakulta životního prostředí UJEP Ústí nad Labem

Spoluřešitel: Doc. Ing. Josef Seják, CSc., Fakulta životního prostředí UJEP Ústí nad Labem

Použité zkratky

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

ČSOP – Český svaz ochránců přírody (v kontextu studie obvykle míněn ČSOP Vlašim)

ČSÚ – Český statistický úřad

EVL – Evropsky významná lokalita

CHKO – Chráněná krajinná oblast

IBOT – Botanický ústav AV ČR

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NPP – Národní přírodní památka

RES – Registr ekonomických subjektů

RŽP – Registr živnostenského podnikání

SO ORP – Správní obvod obce s rozšířenou působností

ŽP – Životní prostředí

Obsah

1	Cíl studie	5
2	Metodika.....	6
3	Popis projektu a realizovaných opatření	7
3.1	Revitalizace stanovišť	7
3.2	Vybudování genofondové banky (ex-situ ochrana)	11
3.3	Přímé posilování populací v přírodě a reintrodukce	11
3.4	Zapojení místních obyvatel do ochrany druhu prostřednictvím nově vytvořeného programu Záchranné pěstování v soukromých zahradách	12
3.5	Zvýšení informovanosti obyvatel	12
4	Charakteristika dotčených území.	13
4.1	EVL Želivka (NPP Hadce u Želivky)	13
4.1.1	Geografická charakteristika	13
4.1.2	Ekonomická charakteristika.....	20
4.1.3	Demografická a sociální charakteristika	30
4.2	EVL Hadce u Hrnčír	33
4.2.1	Geografická charakteristika	33
4.2.2	Ekonomická charakteristika.....	36
4.2.3	Demografická a sociální charakteristika	37
5	Identifikace kvantitativních socioekonomických indikátorů dopadu projektu	39
5.1	Ekonomické indikátory	39
5.1.1	Změny v turistickém ruchu	39
5.1.2	Vzniklé a zaniklé podnikatelské subjekty.....	44
5.1.3	Počet nových zakázek pro podnikatelské subjekty	44
5.1.4	Změna tržeb podnikatelských subjektů	47
5.1.5	Změny v nákladech (omezeních) podnikatelských subjektů	48
5.1.6	Počet zakázek pro nepodnikatelské subjekty	48
5.1.7	Příjmy a výdaje nepodnikatelských subjektů zapojených do ochrannářských opatření	49
5.1.8	Změny zaměstnanosti (počet vytvořených/zaniklých pracovních míst)	50
5.1.9	Dopady projektu na místní zemědělce a na rozvoj lesní pastvy	51
5.1.10	Změna struktury a využití jednotlivých ploch.....	51
5.1.11	Změny v rozpočtech dotčených obcí	52

5.1.12	Náklady (preventivní, následná údržba, náklady projektu, náklady obce a regionu)	52
5.2	Sociální indikátory	52
5.2.1	Regionální identita, informovanost a vzdělávání obyvatel	53
5.2.2	Dobrovolné ochranné aktivity soukromých pěstitelů	54
5.2.3	Rozvoj zahradničení	56
5.2.4	Prevence negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí	56
5.2.5	Dopady projektu na rozvoj spolupráce mezi organizacemi (institucemi) zabývajících se ochranou životního prostředí	56
6	Identifikace kvalitativních socioekonomických indikátorů dopadu projektu	59
6.1	Ekonomické indikátory	59
6.1.1	Rozvoj místní turistiky	59
6.1.2	Podnikatelský sektor	59
6.1.3	Zaměstnanost	60
6.2	Sociální indikátory	60
6.2.1	Povědomí obyvatel o významu jejich regionu a budování regionální identity	60
6.2.2	Dobrovolné ochranné aktivity soukromých pěstitelů	61
6.2.3	Rozvoj zahradničení a zvýšení sociální prestiže starších obyvatel	62
6.2.4	Prevence negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí	62
6.2.5	Rozvoj spolupráce mezi organizacemi zabývajících se ochranou životního prostředí	63
6.2.6	Okrasný a estetický vzhled krajiny	64
6.2.7	Infrastruktura	65
6.2.8	Lidské zdraví	65
6.2.9	Zdraví zvířat	66
7	Vyhodnocení možností realizace podobných opatření v jiných zemích EU	67
8	Závěrečné shrnutí	70
9	Zdroje	72

1 Cíl studie

Cílem této studie je posouzení socioekonomických dopadů projektu LIFE for Minuartia. Projekt LIFE for Minuartia - Život pro Kuřičku (LIFE15NAT/CZ/000818) je realizován s finančním příspěvkem Evropské unie, programem Life a s finančním příspěvkem Ministerstva životního prostředí ČR. Projekt běží od 27. 7. 2016 do 31. 12. 2020 ve spolupráci Botanického ústavu AV ČR, ČSOP Vlašim a Ministerstva životního prostředí.

Studie bude realizována ve dvou částech. První studie bude vyhotovena do 30. 6. 2017 a bude zaměřena zejména na návrhy kritérií pro posouzení socioekonomických dopadů projektu, včetně jejich kvantitativního či kvalitativního vyjádření na základě dosud dostupných dat. V druhé části studie, jež bude dokončena do 30. 6. 2020, budou na základě nových informací z průběhu projektu uvedená kritéria znovu vyhodnocena a studie bude doplněna také o empirická data z dotazníkového průzkumu. Vzhledem k tomu, že první studie bude zpracována během prvního roku projektu, bude vycházet především z plánovaných aktivit a dopadů projektu, zatímco druhá studie již bude více zaměřena na skutečné aktivity a dopady včetně jejich porovnání s původními plány.

2 Metodika

Předpokládané činnosti, pomocí kterých bude zpracována studie:

- Terénní průzkum daných lokalit
- Sběr dat o daných lokalitách z dostupných databází (ve druhé studii se předpokládá i dotazníkový průzkum zaměřený zejména na pohled turistů a místních obyvatel na význam ochrany životního prostředí v daných lokalitách)
- Výběr ukazatelů pro posouzení socioekonomických dopadů projektu a jejich vyjádření
- Analýza dat a vyvození závěrů
- Sepsání závěrečné zprávy
- Zpracování studie se předpokládá v roce 2017 a zopakována bude v roce 2020

Metodická poznámka:

Samotný cíl projektu je definován velmi jednoduše – zvýšit populaci Kuříčky hadcové. Takto formulovaný cíl by mohl svádět ke zjednodušujícímu hodnocení socioekonomických dopadů projektu na samotnou Kuříčku a její rozšíření ve sledovaných lokalitách. Záchrana endemických druhů se však nemůže soustředit a ani nesoustředí pouze na samotný druh, ale samozřejmě také na jeho životní prostředí. Při ochraně Kuříčky tedy díky snaze o zachování jejího životního prostředí dochází zároveň k ochraně celého biotopu hadcových borů včetně dalších rostlin a živočichů. Souběžně s tím jsou aktivity k ochraně Kuříčky včleněny do aktivit k ochraně širšího regionu a to včetně propagačních informačních, výzkumných a dalších akcí. Záchrana Kuříčky tak neovlivňuje pouze lokality jejího přirozeného výskytu, ale mnohem širší oblast. Kuříčka je tedy vlajkovým druhem, který jakožto kriticky ohrožený druh přitahuje a vyžaduje pozornost i pro další vzácné druhy a lokality. Dopady projektu LIFE for Minuartia zmíněné v této studii se tedy nesoustředí jen na bezprostřední dopady ochrany samotné Kuříčky, ale snaží se vyjádřit komplexní vliv aktivit projektu na mnohem rozsáhlejší oblasti.

3 Popis projektu a realizovaných opatření

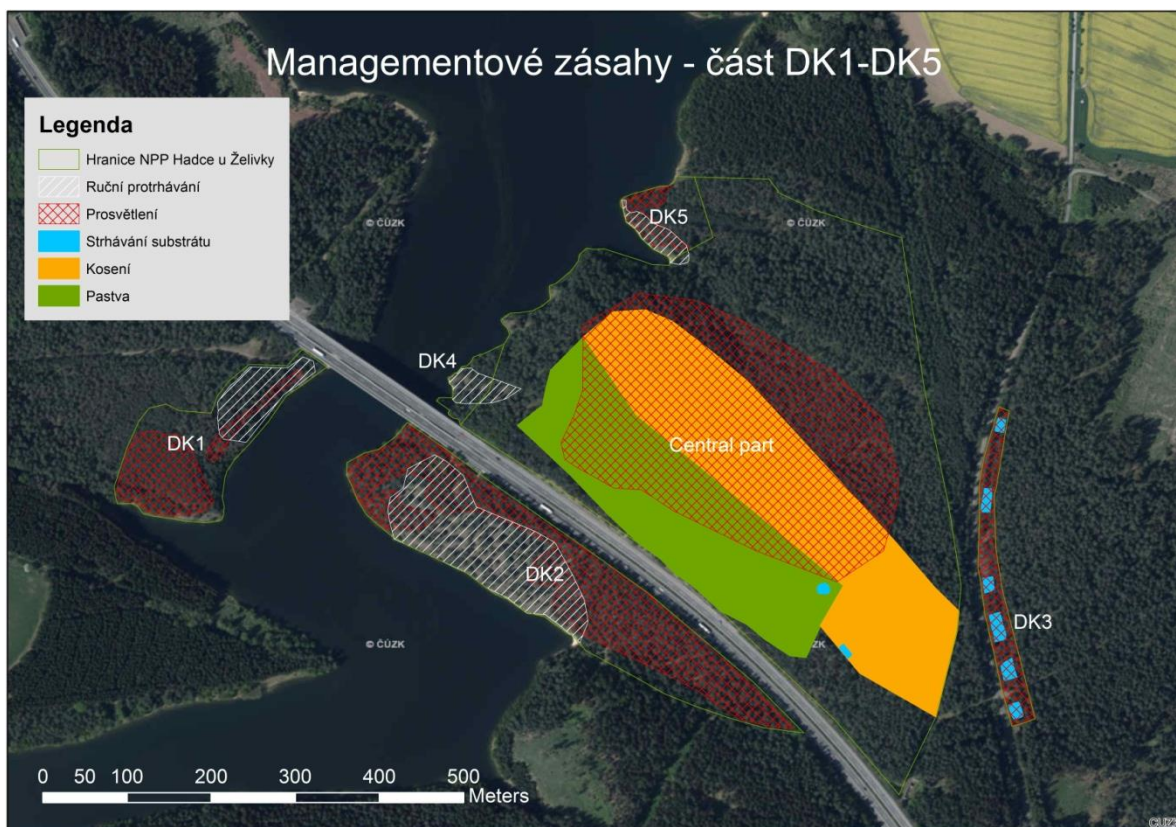
Předmětem této studie je projekt LIFE for Minuartia, jehož hlavním cílem je **zvýšení velikosti populace Kuřičky hadcové (kriticky ohrožený druh) o 40 %**. Cílem této studie je posouzení socioekonomických dopadů projektu, a to zejména níže vymezených aktivit.

3.1 Revitalizace stanovišť

Revitalizace stanovišť bude vyžadovat významné zásahy obvykle s periodickým opakováním. V plánu jsou konkrétně následující aktivity: **Potlačení konkurenčně silných rostlin, odstranění humusové vrstvy, potlačení negativního vlivu lesního hospodářství, snížení intenzivního spásání divokou zvěří a stavba závory pro automobily za účelem odstranění vandalismu.**

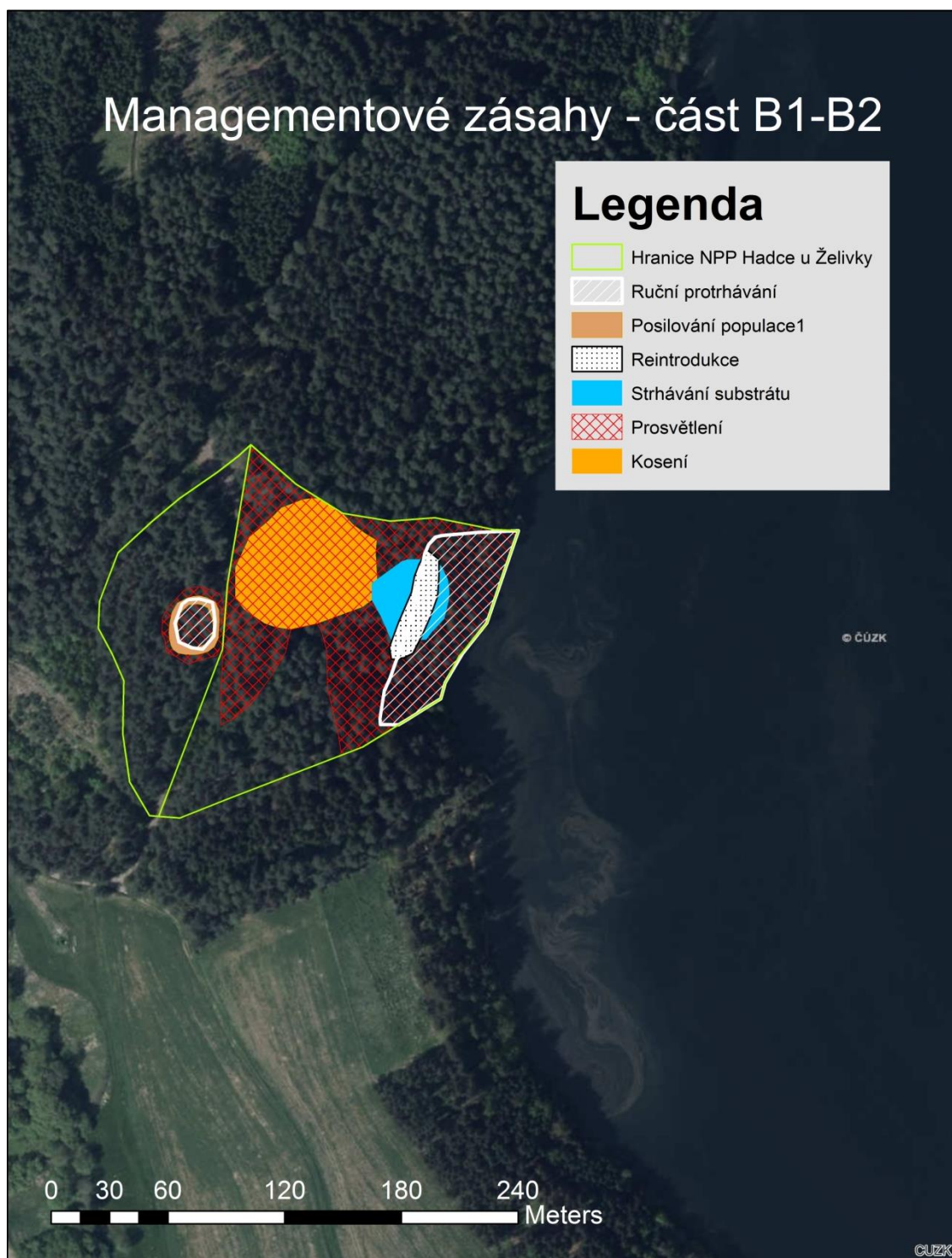
Oblasti uvedených opatření jsou zobrazeny na následujících obrázcích.

Obrázek 1: Mapa managementových zásahů Hadce u Želivky – oblast DK1 až DK5

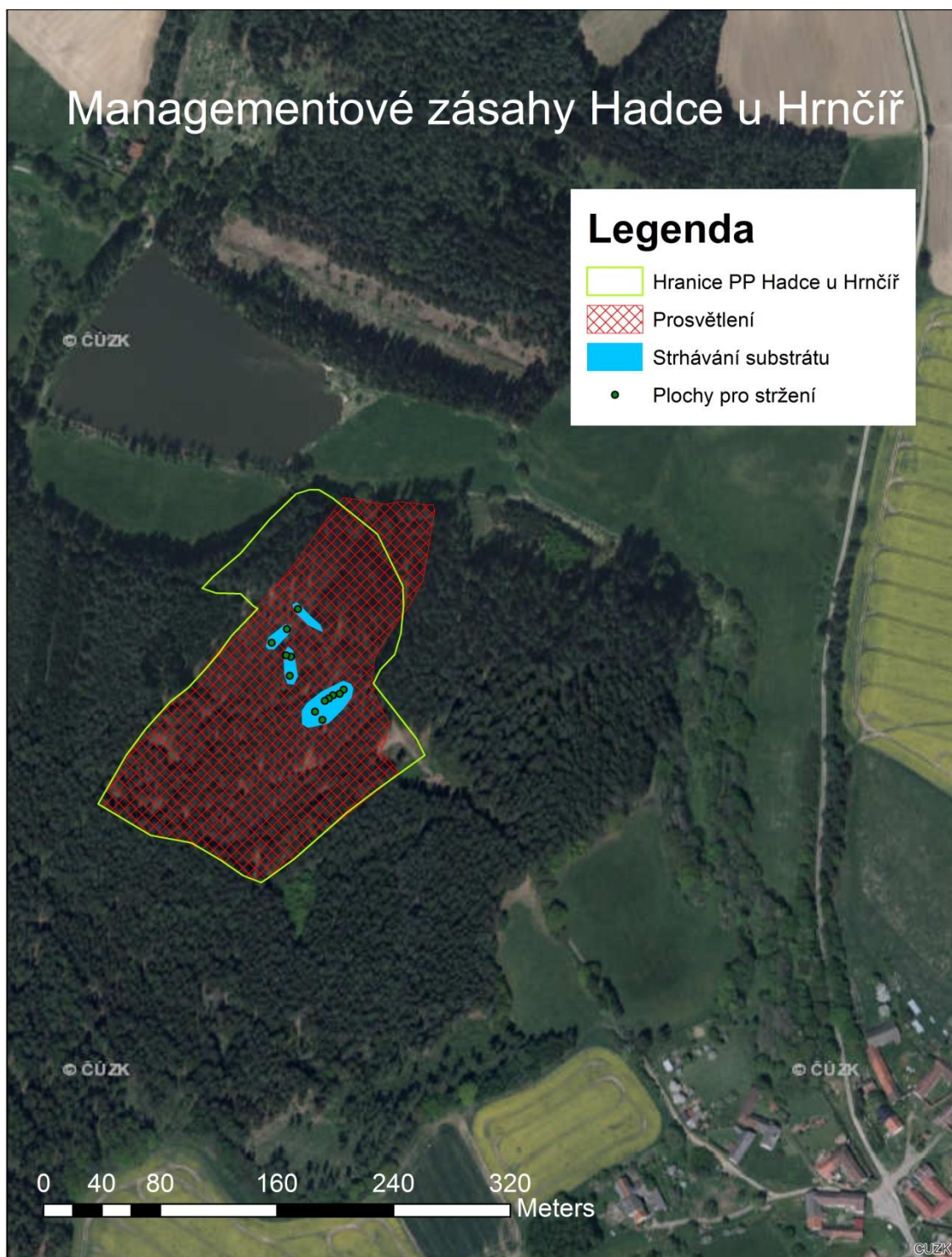
Zdroj: řešitelský tým projektu

Obrázek 2: Mapa managementových zásahů – oblast B1 a B2

Zdroj: řešitelský tým projektu

Obrázek 3: Mapa managementových zásahů Hadce u Hrnčír

Zdroj: řešitelský tým projektu

3.2 Vybudování genofondové banky (ex-situ ochrana)

Projekt předpokládá vybudování genofondové banky jednak z důvodu uchování části populace, dále z důvodu dalšího studia Kuřičky a v neposlední řadě i z důvodu informovanosti veřejnosti a podpory turismu.

Ex-situ populace bude vytvořena na hadcové skále vybudované ve venkovní expozici návštěvnického centra EVL Želivka Vodní dům, který se nachází v blízkosti přehradní hráze, takže populace poroste v identických klimatických podmínkách jako přirozené populace. Na základě analýzy genetické diverzity populací a hodnocení vitality mezipopulačních kříženců v Botanickém ústavu AV ČR bude určen optimální design sběru semen pro tuto ex-situ populaci (tj. zda použít jednu populaci či vytvořit směs populací), tak aby se zachovala co nejvyšší možná genetická variabilita, ale zároveň nedošlo ke snížení fitness mezipopulačních kříženců. Každý jedinec bude označen identifikačním štítkem, bude sledována jeho fitness. Každý rok bude sebrána část vyprodukovaných semen a uložena v Botanickém ústavu AV ČR pro testování jejich klíčivosti. Z části sebraných semen bude realizována reintrodukce druhu na část lokality, kde již Kuřička vyhynula. Poslední rok projektu bude provedeno kontrolní hodnocení zachycené genetické diverzity jak v ex-situ populaci, tak i reintrodukované populaci.¹

3.3 Přímé posilování populací v přírodě a reintrodukce

Po realizaci managementových zásahů dojde k vytvoření nových ploch vhodných pro Kuřičku hadcovou, na nichž bude realizováno **přímé posilování populací** pomocí výsevů semen získaných přímo na dané lokalitě a vysazení rostlin předpěstovaných v hadcovém substrátu v Botanickém ústavu AV ČR. Použití hadcového substrátu poskytne jistotu, že vysazované genotypy jsou schopné v hadcovém substrátu růst. Při sběru semen se bude odebírat maximálně 5% produkce na populaci, maximálně 300 na trs, abychom neohrozili stávající populace kuřičky hadcové. Jeden trs kuřičky vyprodukuje průměrně 1500 semen za vegetační sezónu. Většina z nich nicméně zůstává v blízkosti mateřské rostliny a nevyklíčí. Odebrání a zpětný výsev/výstavba tak negativně neovlivní přežívání druhu na lokalitě. Jedinci vyklíčení na výsevných plochách i vysazení jedinci budou značeni a jejich fitness bude pravidelně hodnocena.

Reintrodukce druhu bude probíhat v okrajové lokalitě, kde Kuřička hadcová před cca pěti lety v důsledku zhoršených stanovištních podmínek vyhynula. Toto stanoviště bude nejdříve revitalizováno a poté zde budou vyseta semena a vysázeny semenáčky získané z rostlin ex-situ populace. Každý jedinec bude označen štítkem a bude hodnocena jeho fitness.²

¹ Zdroj: <http://www.kuricka.cz/cs/1505-ochrana-ex-situ>

² Zdroj: <http://www.kuricka.cz/cs/1506-vysadby-kuricky>

3.4 Zapojení místních obyvatel do ochrany druhu prostřednictvím nově vytvořeného programu Záchranné pěstování v soukromých zahradách

Jak uvádí realizátoři projektu, v rámci projektu LIFE bude vytvořen zcela nový přístup začlenění místních obyvatel do ochrany druhu – program **Záchranné pěstování v soukromých zahradách**. Jedná se o významnou náplň projektu, vycházející ze zájmu místních obyvatel „*mít tu svoji místní unikátní rostlinu na své vlastní zahradce*“.

Vzhledem k tomu, že se v ČR jedná o zcela nový přístup k ochraně ohrožených druhů rostlin, budou realizátoři zároveň jednat i s příslušnými **orgány ochrany přírody** (AOPK, MŽP) o zahrnutí programu do legislativy, vytvoření obecných pravidel pro použitelnost pro jiné vhodné druhy a hledání finančních zdrojů pro tento program.³

3.5 Zvýšení informovanosti obyvatel

Projekt je dále zaměřen i na zvýšení povědomí obyvatel o unikátnosti kuřičky hadcové a jejích stanovišť a významu sítě NATURA 2000 pro ochranu druhu.

³ Zdroj: <http://www.kuricka.cz/cs/1507-zachranne-pestovani->

4 Charakteristika dotčených území.

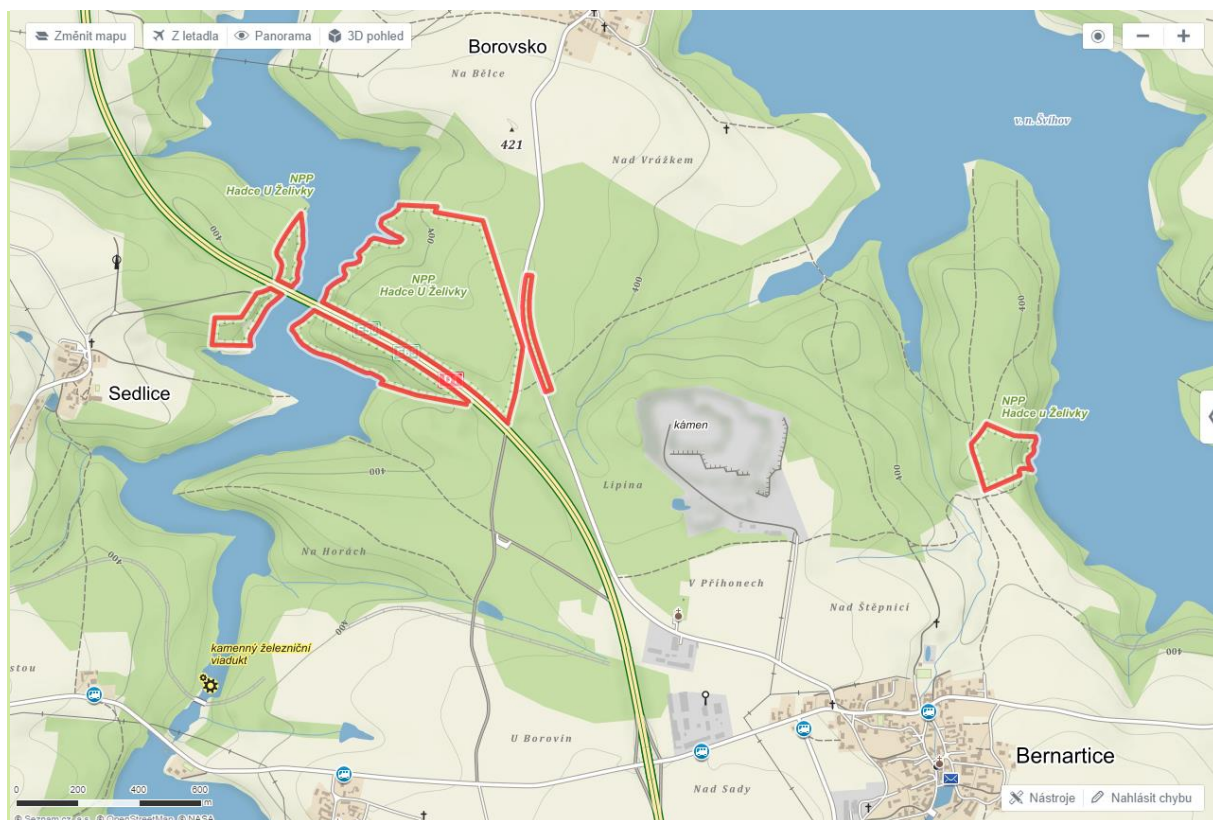
4.1 EVL Želivka (NPP Hadce u Želivky)

Charakteristika obou sledovaných území bude zaměřena zejména na geografické, ekonomické, demografické a sociální faktory. Jejich analýza bude provedena také s ohledem na neoddělitelné propojení s širšími geografickými i správními celky.

4.1.1 Geografická charakteristika

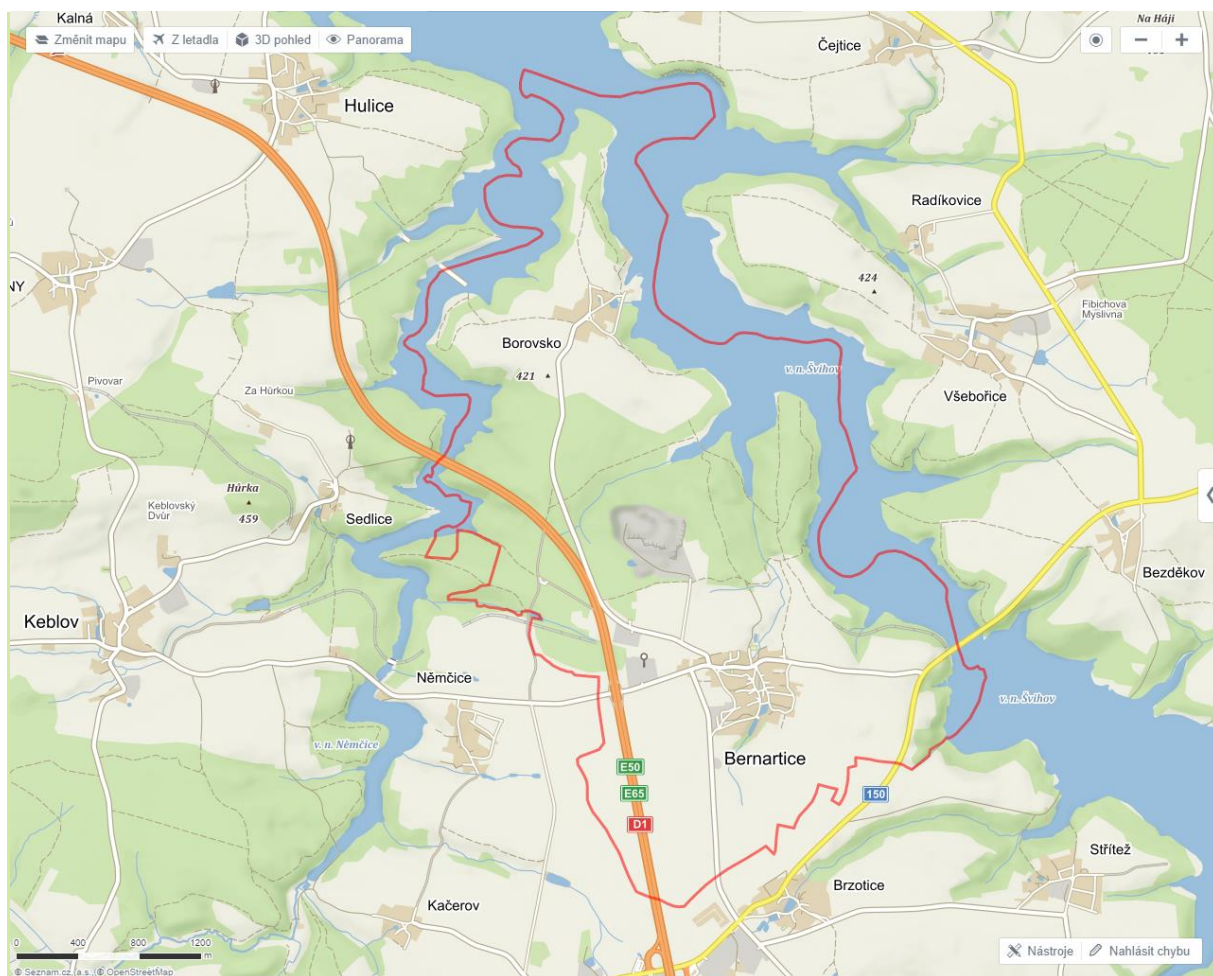
Evropsky významná lokalita (EVL) Želivka se rozkládá na ploše 1 329,21 ha. Projekt LIFE se zde konkrétně váže k Národní přírodní památce Hadce u Želivky s vyhlášenou rozlohou 33,99 ha, které územně spadá pod obce Bernartice a Hulice, okres Benešov, kraj středočeský.

Obrázek 4: Územní vymezení lokality NPP Hadce u Želivky

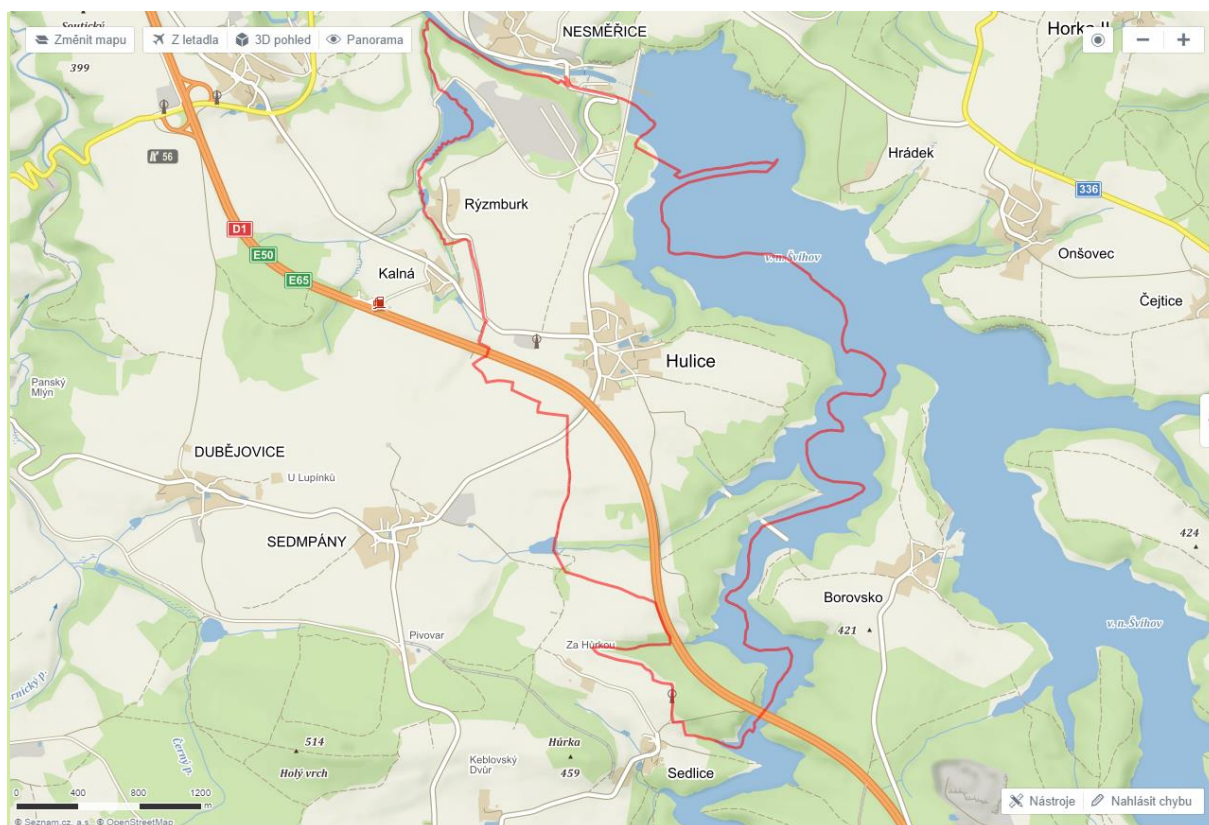
Zdroj: Mapy.cz

Obrázek 5: Územní vymezení obce Bernartice

Zdroj: Mapy.cz

Obrázek 6: Územní vymezení obce Hulice

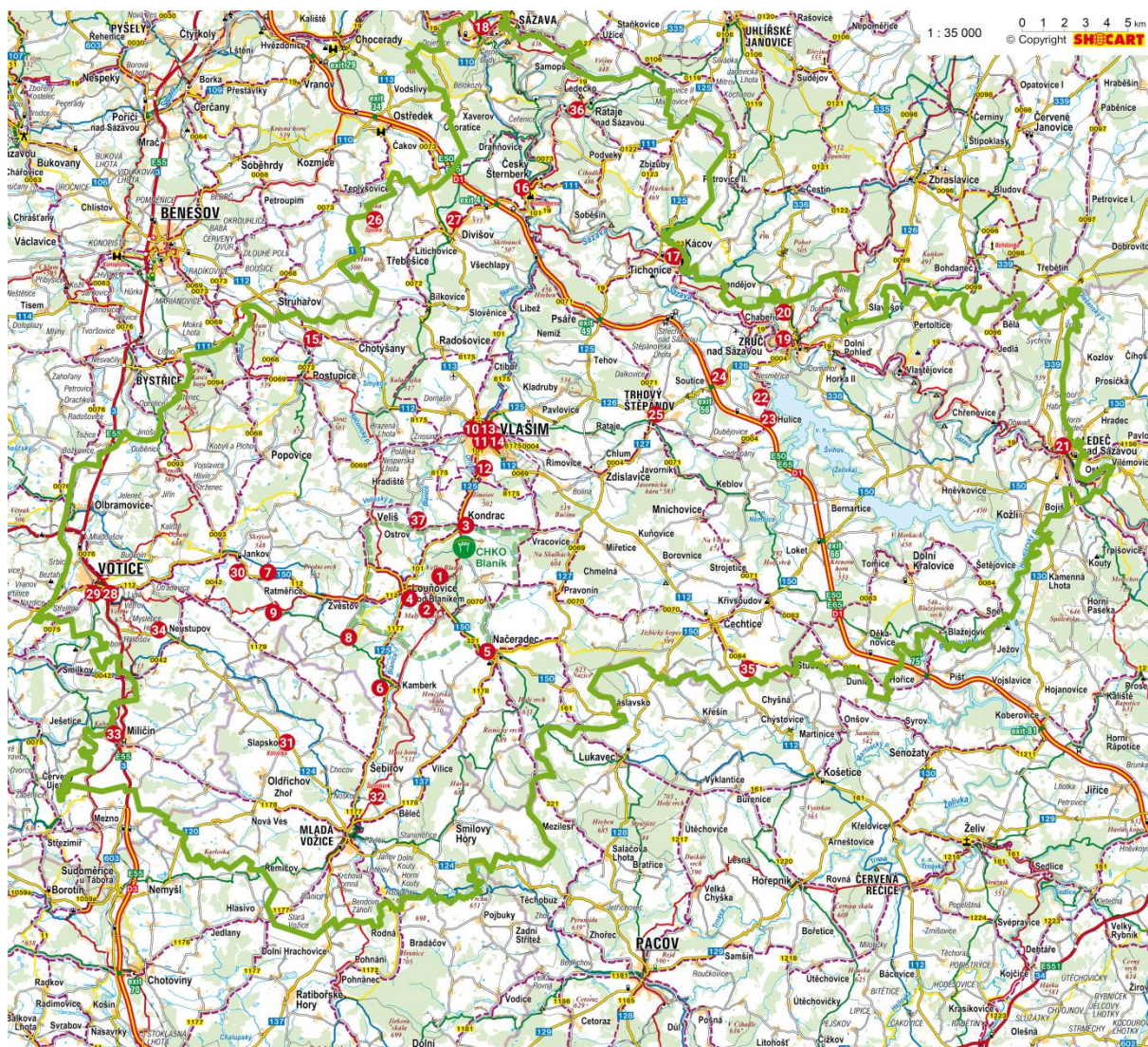

Zdroj: Mapy.cz

Dle informací řešitelů projektu NPP Hadce u Želivky spadá geomorfologicky do oblasti Českomoravská vrchovina, část Křemešnická vrchovina, podcelek Želivská pahorkatina, okrsek Čechtická pahorkatina.

Podíváme-li se na oblast z hlediska praktické realizace ochrany ŽP, pak přestože spadá lokalita NPP Hadce u Želivky pod správu CHKO Blaník (AOPK), podstatná část činností je přenášena a realizována ČSOP Vlašim. ČSOP zahrnuje tuto NPP do regionu nazvaného **geopark Kraj blanických rytířů**. Tato oblast je z hlediska státní správy a statistických databází obtížněji definovatelná, neboť kromě benešovského okresu (případně středočeského kraje) zasahuje i do okolních okresů a krajů, jak zobrazuje následující mapa. Přesto bude toto územní vymezení ve studii také zohledněno, neboť geograficky vymezuje velmi podstatnou část projektových činností.

Obrázek 7: Mapa regionu Kraj blanických rytířů

Zdroj: <http://www.blanik.net/test/test2/files/mapa.pdf>

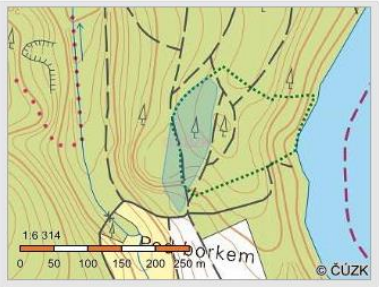
Katastrální vymezení sledovaného území

NPP Hadce u Želivky se rozkládá na katastrálních územích Bernartice u Dolních Kralovic, Borovsko a Hulice. Vlastnické právo na jednotlivé pozemky v NPP je rozděleno mezi obec Bernartice, Českou republiku (Lesy ČR, s. p.) a malá část území patří soukromé osobě. Rozdělení jednotlivých parcel zobrazují následující obrázky.

1) Pozemky ve vlastnictví obce Bernartice

Obrázek 8: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	2388/2
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Bernartice u Dolních Kralovic [602655]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	9036
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 9: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	2213/1
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Bernartice u Dolních Kralovic [602655]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	17062
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 10: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	2388/3
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Bernartice u Dolních Kralovic [602655]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	9849
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

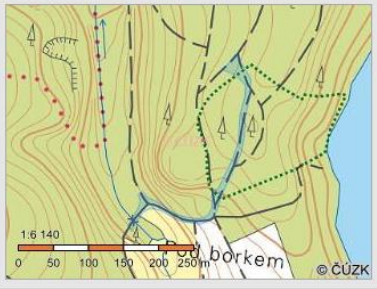

Zdroj: Katastr nemovitostí

2) Pozemky ve vlastnictví ČR (Lesy české republiky, s. p.)

Obrázek 11: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

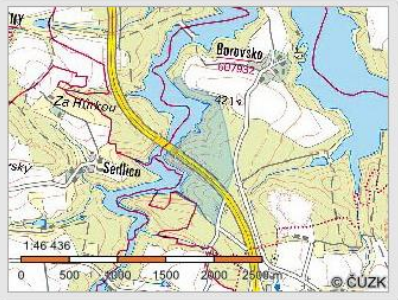
Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	2615/9
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Bernartice u Dolních Kralovic [602655]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	3822
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Způsob využití:	ostatní komunikace
Druh pozemku:	ostatní plocha

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 12: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

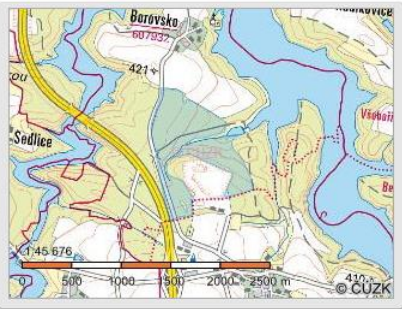
Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	333/1
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Borovsko [607932]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	489807
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 13: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

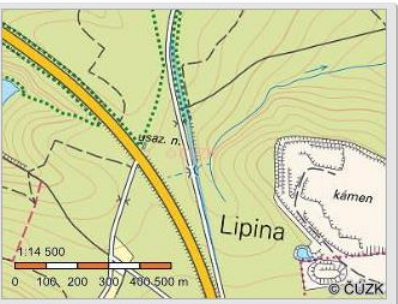
Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	326/1
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Borovsko [607932]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	614772
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 14: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

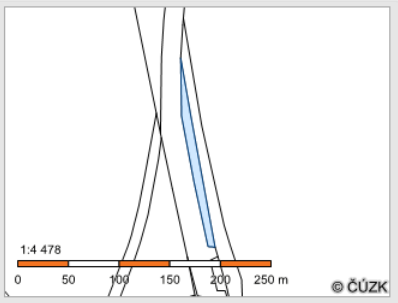
Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	416/1
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Borovsko [607932]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	5832
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 15: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	414/3
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Borovsko [607932]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	1354
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 16: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

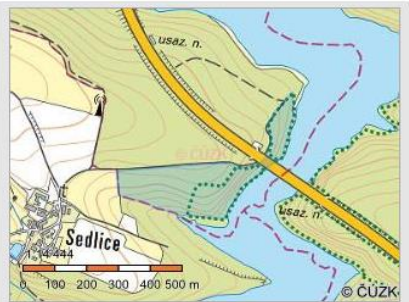
Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	414/4
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Borovsko [607932]
Číslo LV:	154
Výměra [m ²]:	1543
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 17: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	242/1
Obec:	Hulice [529737]
Katastrální území:	Hulice [649287]
Číslo LV:	68
Výměra [m ²]:	65887
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

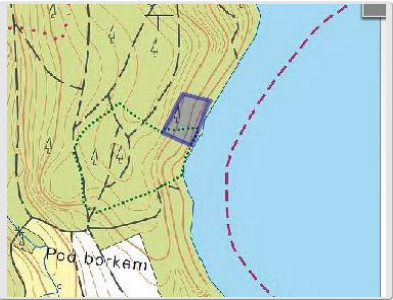

Zdroj: Katastr nemovitostí

3) Pozemky ve vlastnictví soukromé osoby: Vošický Vladimír, č. p. 22, 25768 Tomice

Obrázek 18: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Želivky

Informace o pozemku	
Parcelní číslo:	2448
Obec:	Bernartice [532568]
Katastrální území:	Bernartice u Dolních Kralovic [602655]
Číslo LV:	275
Výměra [m ²]:	4072
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Způsob využití:	les jiný než hospodářský
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Způsob ochrany uvedených pozemků/nemovitostí: jedná se obvykle o pozemek určený k plnění funkcí lesa, národní přírodní rezervaci nebo národní přírodní památce či ochranné pásmo národního parku.

Pozemky, na nichž budou realizovány záchranné akce, se tedy nacházejí ve vlastnictví obce Bernartice nebo Lesů ČR (na malé části, kterou vlastní soukromá osoba se žádná opatření neplánuje). Tito majitelé zatím s řešiteli projektu ochotně spolupracují. Nakládání s uvedenými nemovitostmi je dále ovlivněno skutečností, že se většina vymezeného území nachází v ochranném pásmu vodního zdroje a k případným aktivitám se tedy může vyjadřovat (a také se vyjadřuje, jak bude dále uvedeno) Povodí Vltavy.

4.1.2 Ekonomická charakteristika

Oproti katastrálnímu vymezení je ekonomické vymezení oblasti mnohem složitější. Činnosti spojené s projektem LIFE budou mít bezprostřední dopady nejen na obec Bernartice, ale na mnoho dalších obcí a lokalit (Vlašim, Kamberk, Hulice, atd.). Vzhledem

k tomu, že určitým manažerským centrem většiny zásahů je obec Vlašim, dala by se celá oblast dopadu projektu vymezit právě geoparkem Kraj blanických rytířů. Bohužel tato oblast překračuje hranice jak okresů, tak i krajů a nelze ji tedy přesně vymezit žádným z těchto kritérií. Nejbližší správní oblastí, jež pokrývá většinu sledovaných oblastí, je správní obvod obce s rozšířenou působností Vlašim. Proto se bude studie nadále zaměřovat zejména na tento územní celek. Pro ekonomickou charakteristiku byly vybrány jen ukazatele, na které by mohl mít projekt alespoň určitý vliv.

4.1.2.1 Počet podnikatelských subjektů

1) Podnikatelské subjekty nerozlišené

Většina území NPP Hadce u Želivky spadá pod obec Bernartice⁴, okres Benešov. V obci Bernartice je k 20. 3. 2017 registrováno 36 podnikatelských subjektů⁵. Oproti tomu Český statistický úřad udává 40 podnikatelských subjektů.

⁴ Část území spadá také pod obec Hulice, na jejímž území se nachází také dále zmiňovaný Vodní dům. Jak bude dále uvedeno, charakteristika jednotlivých obcí, pod něž spadá NPP Želivka, je spíše doplňkovou informací, neboť pro vymezení sledované oblasti dopadů projektu se jako mnohem lepší jeví oblast správního obvodu ORP Vlašim, která lépe geograficky vymezuje oblast dopadu plánovaných aktivit projektu.

⁵ zdroj: ARES, podle RŽP je jich 39

Tabulka 1: Podnikatelské subjekty v obci Bernartice (k 31. 12. 2016)

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	40	26
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	3	2
B-E Průmysl celkem	4	4
F Stavebnictví	8	6
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	7	4
H Doprava a skladování	.	.
I Ubytování, stravování a pohostinství	1	1
J Informační a komunikační činnosti	.	.
K Peněžnictví a pojišťovnictví	2	1
L Činnosti v oblasti nemovitostí	.	.
M Profesní, vědecké a technické činnosti	1	1
N Administrativní a podpůrné činnosti	1	1
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	1
P Vzdělávání	1	1
Q Zdravotní a sociální péče	.	.
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1	.
S Ostatní činnosti	6	1
X nezařazeno	.	.

Zdroj: ČSÚ⁶

Obec Bernartice spadá pod obec s rozšířenou působností Vlašim. Zde také sídlí ČSOP, který provádí značnou část opatření v rámci projektu LIFE. V roce 2015 bylo ve SO ORP Vlašim registrováno 6 200 ekonomických subjektů⁷. Pokročíme-li na vyšší správní jednotku, pak v okrese Benešov bylo v roce 2015 evidováno 24 856 subjektů, v roce 2016 jejich počet narostl na 25 172 subjektů. Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních sledovaných dopadů projektu bude vliv na turismus, bude vhodnější zaměřit se přímo na takto zaměřené podnikatelské subjekty.

2) Podnikatelské subjekty – ubytování a restaurační služby

Jedním z hlavních a statisticky často sledovaným ukazatelem turistického ruchu je nabídka ubytovacích a restauračních služeb doplněná o informace o počty návštěvníků. Tyto ukazatele si dále ukážeme v členění podle jednotlivých územních celků.

⁶ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=VUZEMI_43_532568#

⁷ Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xs/casove_rady_regionalni

a) Středočeský kraj

Ačkoliv má středočeský kraj 6. největší počet ubytovacích zařízení ze všech krajů v ČR, při přepočtu těchto zařízení na km², je na posledním místě a vykazuje tak nejnižší hustotu ubytovacích zařízení na km².

Tabulka 2: Pořadí krajů podle počtu ubytovacích zařízení na km²

2016	Ubytovacích zařízení	Rozloha v km ²	Počet obyvatel	Ubytovacích zařízení na km ²	Obyvatel na km ²
Praha	795	496	1 161 938	1,60	2342,6
Liberecký kraj	904	3 163	427 321	0,29	135,1
Královéhradecký kraj	1 036	4 758	548 437	0,22	115,3
Karlovarský kraj	473	3 314	304 220	0,14	91,8
Jihočeský kraj	1 195	10 056	625 097	0,12	62,2
Zlínský kraj	453	3 964	593 130	0,11	149,6
Jihomoravský kraj	800	7 065	1 121 792	0,11	158,8
Moravskoslezský kraj	572	5 535	1 262 660	0,10	228,1
Olomoucký kraj	473	5 159	636 750	0,09	123,4
Ústecký kraj	473	5 335	819 712	0,09	153,6
Pardubický kraj	350	4 519	506 534	0,08	112,1
Plzeňský kraj	519	7 561	549 374	0,07	72,7
Kraj Vysočina	443	6 925	517 630	0,06	74,7
Středočeský	682	11 016	1 128 674	0,06	102,5

Zdroj: zpracováno na základě dat ČSÚ⁸

Jedním z důvodů bude nejspíše skutečnost, že i z hlediska hustoty zalidnění se středočeský kraj řadí mezi spíše méně zalidněné oblasti.

⁸Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRUD001&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v58&evo=v706 !_VUZEMI97-100_1&c=v3~8 RP2016

Tabulka 3: Pořadí krajů podle počtu obyvatel na km2

2016	Ubytovacích zařízení	Rozloha v km ²	Počet obyvatel	Ubytovacích zařízení na km2	Obyvatel na km2
Praha	795	496	1 161 938	1,60	2342,6
Moravskoslezský kraj	572	5 535	1 262 660	0,10	228,1
Jihomoravský kraj	800	7 065	1 121 792	0,11	158,8
Ústecký kraj	473	5 335	819 712	0,09	153,6
Zlínský kraj	453	3 964	593 130	0,11	149,6
Liberecký kraj	904	3 163	427 321	0,29	135,1
Olomoucký kraj	473	5 159	636 750	0,09	123,4
Královéhradecký kraj	1 036	4 758	548 437	0,22	115,3
Pardubický kraj	350	4 519	506 534	0,08	112,1
Středočeský	682	11 016	1 128 674	0,06	102,5
Karlovarský kraj	473	3 314	304 220	0,14	91,8
Kraj Vysočina	443	6 925	517 630	0,06	74,7
Plzeňský kraj	519	7 561	549 374	0,07	72,7
Jihočeský kraj	1 195	10 056	625 097	0,12	62,2

Zdroj: zpracováno na základě dat ČSÚ⁹

Podíváme-li se na situaci ve středočeském kraji z trochu širšího měřítka (zahrnutím podniků nabízejících také služby stravování a pohostinství), zjistíme, že z tohoto hlediska je již na druhém místě, hned za Prahou.

Tabulka 4: Pořadí krajů dle veřejné databáze ČSÚ podle počtu podnikatelských subjektů v CZ-NACE Ubytování, stravování a pohostinství (duben 2017)

Česká republika	71 384
Hlavní město Praha	11 834
Středočeský kraj	7 630
Jihomoravský kraj	7 374
Moravskoslezský kraj	6 115
Jihočeský kraj	5 619
Ústecký kraj	5 213
Královéhradecký kraj	4 327
Plzeňský kraj	3 943
Olomoucký kraj	3 824
Liberecký kraj	3 596
Zlínský kraj	3 463
Karlovarský kraj	2 941
Pardubický kraj	2 832
Kraj Vysočina	2 673

Zdroj: zpracováno na základě dat ČSÚ¹⁰

⁹ <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRUD001&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v58&evo=v706 ! VUZEMI97-100 1&c=v3~8 RP2016>

¹⁰ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31737&pvo=ORG04D&str=v8&c=v4~2 RP2015MP12DP31>

Z hlediska celkového počtu hostů, kteří se ubytovali v hromadných ubytovacích zařízeních je sledovaný kraj na 5. místě. Ze všech okresů tohoto kraje je potom benešovský okres na místě druhém.

Tabulka 5: Pořadí krajů a vybraných okresů podle hostů v HUZ (rok 2015)

Pořadí	Kraje / Okresy	Hosté celkem	v tom		Přenocování celkem	v tom		Průměrný počet přenocování (noci)
			rezidenti	nerezidenti		rezidenti	nerezidenti	
	Česká republika	17 195 550	8 488 637	8 706 913	47 093 906	23 807 391	23 286 515	2,7
1	Hlavní město Praha	6 605 776	890 941	5 714 835	15 917 265	1 576 176	14 341 089	2,4
2	Jihomoravský kraj	1 536 172	1 044 564	491 608	3 072 995	2 197 041	875 954	2,0
3	Jihočeský kraj	1 341 912	930 159	411 753	3 644 147	2 834 073	810 074	2,7
4	Královéhradecký kraj	1 124 032	867 933	256 099	3 622 281	2 749 031	873 250	3,2
5	Středočeský kraj	907 567	699 278	208 289	2 214 386	1 721 919	492 467	2,4
1	Praha-východ	131 097	86 776	44 321	271 792	171 217	100 575	2,1
2	Benešov	130 727	117 171	13 556	309 818	277 764	32 054	2,4
3	Nymburk	108 077	84 076	24 001	401 563	317 568	83 995	3,7
4	Příbram	100 521	90 492	10 029	281 494	257 078	24 416	2,8
5	Praha-západ	71 067	43 577	27 490	152 692	101 025	51 667	2,1
6	Beroun	66 686	46 154	20 532	143 198	91 649	51 549	2,1
7	Mladá Boleslav	64 362	46 153	18 209	161 867	121 869	39 998	2,5
8	Kutná Hora	58 245	45 736	12 509	122 641	98 301	24 340	2,1
9	Rakovník	55 777	51 571	4 206	130 485	120 460	10 025	2,3
10	Mělník	54 197	36 533	17 664	112 020	75 422	36 598	2,1
11	Kladno	36 674	28 609	8 065	71 597	51 264	20 333	2,0
12	Kolín	30 137	22 430	7 707	55 219	38 302	16 917	1,8
6	Karlovarský kraj	850 891	316 776	534 115	4 617 361	1 510 989	3 106 372	5,4
7	Liberecký kraj	820 802	655 249	165 553	2 572 976	2 016 953	556 023	3,1
8	Moravskoslezský kraj	775 047	595 002	180 045	2 229 768	1 770 151	459 617	2,9
9	Zlínský kraj	661 149	558 258	102 891	2 010 791	1 765 488	245 303	3,0
10	Plzeňský kraj	650 250	415 577	234 673	1 717 331	1 214 343	502 988	2,6
11	Olomoucký kraj	547 538	432 516	115 022	1 779 102	1 535 328	243 774	3,2
12	Ústecký kraj	487 259	317 764	169 495	1 313 971	848 503	465 468	2,7
13	Kraj Vysočina	473 712	411 012	62 700	1 201 529	1 049 585	151 944	2,5
14	Pardubický kraj	413 443	353 608	59 835	1 180 003	1 017 811	162 192	2,9

Zdroj: zpracováno na základě dat ČSÚ¹¹

Je však nutné si uvědomit, že středočeský kraj je z mnoha pohledů nesourodý a výrazný vliv na mnoho parametrů má umístění Prahy v jeho středu. Námi sledované lokality se navíc nacházejí na jeho jihovýchodním okraji, proto je potřeba zaměřit pohled více tímto směrem.

b) Okres Benešov

Regionální informační systém ministerstva pro místní rozvoj registruje v okrese Benešov 66 ubytovacích zařízení. Údaje přebírá od firmy TravelGuide¹², která však eviduje v okrese Benešov 72 těchto zařízení¹³ (a v sousedním okrese Kutná Hora 34 zařízení). Dle ČSÚ je v okrese Benešov 89 hromadných ubytovacích zařízení¹⁴

¹¹ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31737&pvo=CRU03D&c=v302~8_RP2015

¹² Zdroj: www.travelguide.com

¹³ Nepřesnosti mohou být způsobeny i tím, že některé subjekty se evidují vícekrát (například v Olbramovicích sídlí na stejné adrese Farma Čapí hnízdo a Ekocentrum Čapí hnízdo, ale počítají se jako dva subjekty).

¹⁴ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0201>

Pro srovnání můžeme použít údaje za sousední okresy, které evidují k 3. 3. 2017 následující počty hromadných ubytovacích zařízení¹⁵

Tábor	118
Příbram	107
Pelhřimov	86
Havlíčkův Brod	82
Praha-východ	75
Praha-západ	64
Kutná Hora	63

Vůči těmto okresům tvoří benešovský okres přibližný „zlatý střed“. Podobnou pozici má i vůči všem okresům středočeského kraje.

Tabulka 6: Pořadí okresů ve středočeském kraji podle počtu podnikatelských subjektů v CZ-NACE Ubytování, stravování a pohostinství (duben 2017)

Středočeský kraj	7 630
Praha-západ	1 011
Praha-východ	997
Kladno	789
Mladá Boleslav	690
Příbram	665
Mělník	563
Benešov	562
Nymburk	551
Beroun	543
Kolín	514
Kutná Hora	439
Rakovník	306

Zdroj: zpracováno na základě dat ČSÚ¹⁶

I benešovský okres může být pro některé analýzy příliš hrubým měřítkem, a proto se dále podíváme na úroveň obcí.

c) SO ORP Vlašim a obec Bernartice

ORP Vlašim má (rok 2016) celkem 14 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ)¹⁷. Rozloha ORP Vlašim je 496 km², hustota HUZ je tedy 0,028 na 1 km², což řadí tuto obec na 184. místo

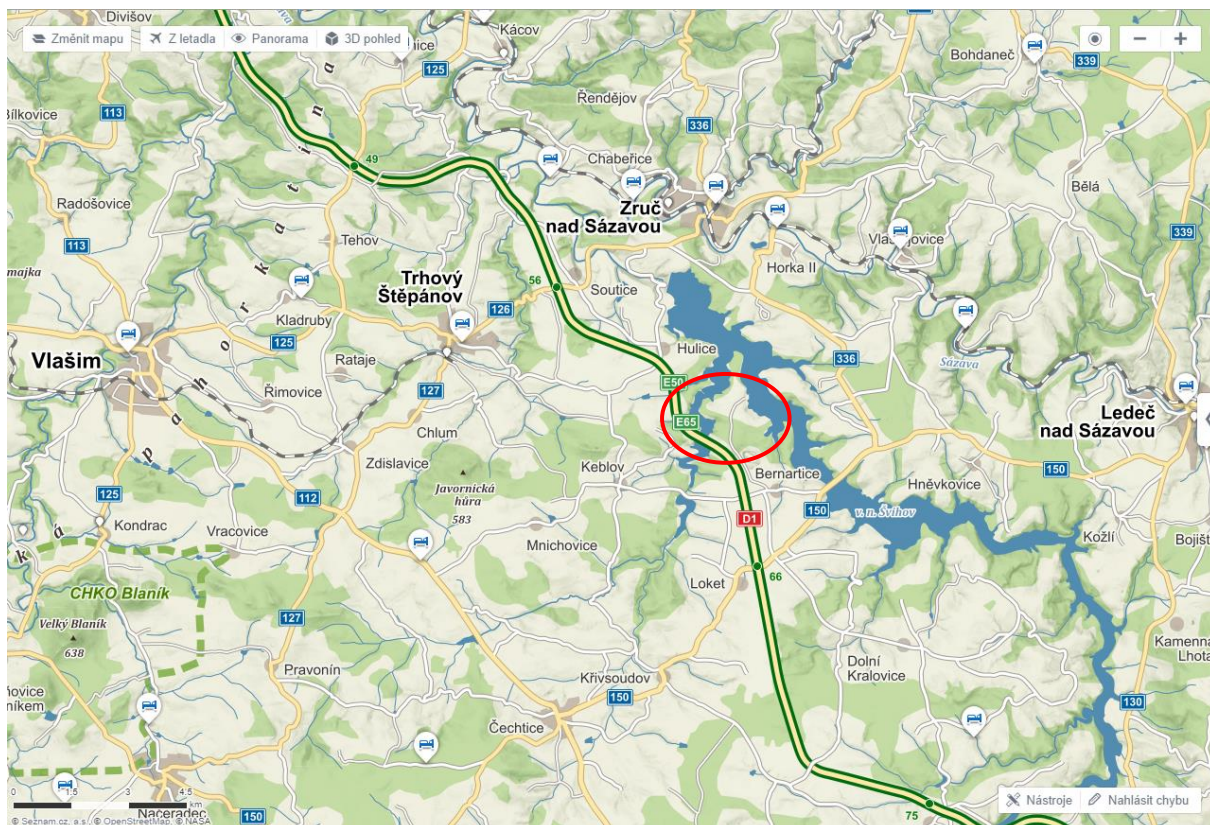
¹⁵ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/huz/index.jsp>

¹⁶ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31737&pvo=ORG04D&str=v8&c=v4~2_RP2015MP12DP31

¹⁷ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU02&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&str=v1300&v=v1339_KAT_154_1&u=v1300_VUZE_MI_65_2125

ze všech 205. obcí s rozšířenou působností v ČR (nejvyšší hodnotu 1,013 má Tanvald a nejnižší 0,009 mají Neratovice). Pro samotnou obec Bernartice udává ČSÚ jen jeden podnikatelský subjekt v oblasti Ubytování, stravování a pohostinství¹⁸. Relativně nízkou hustotu ubytovacích zařízení na daném území ukazuje také následující obrázek.

Obrázek 19: Ubytovací zařízení v okolí NPP Hadce u Želivky (březen 2017)

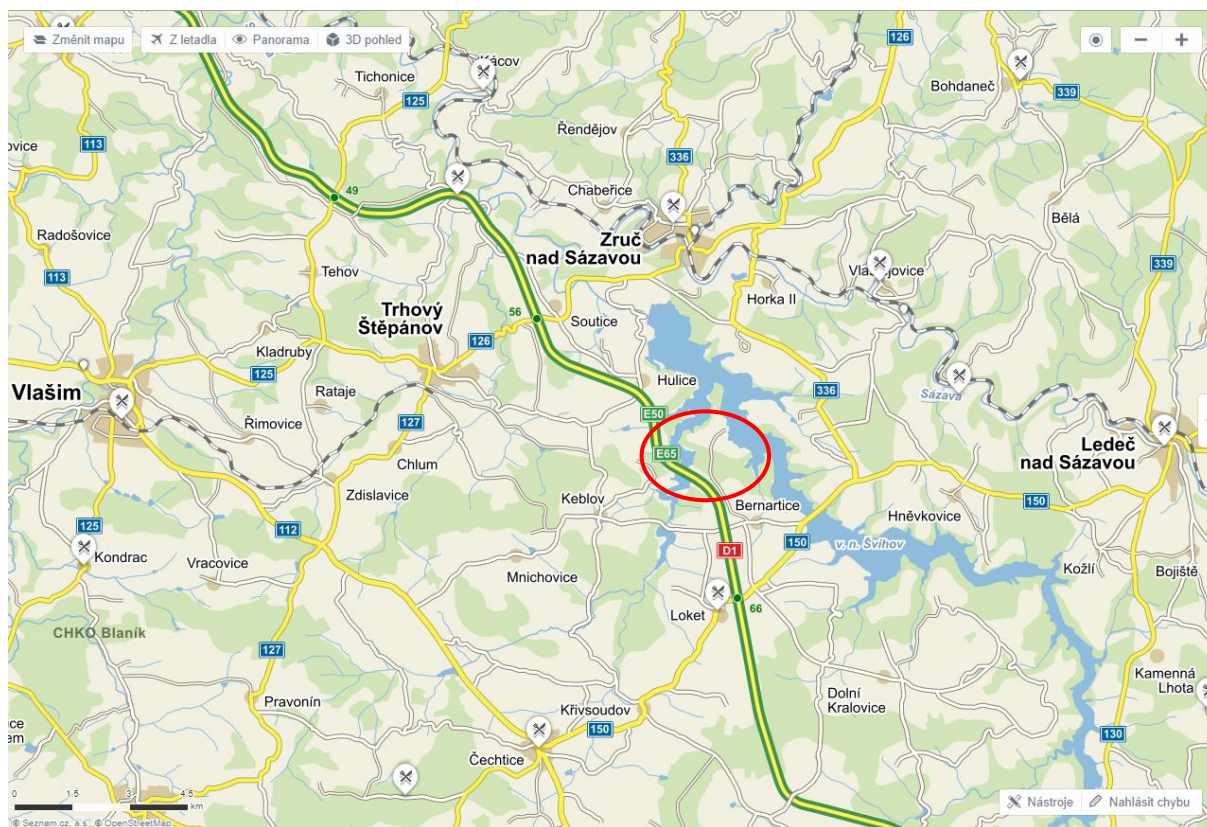

Zdroj: Mapy.cz

¹⁸ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 532568#>

Jak je vidět z obrázku, nejbližší ubytovací zařízení se nacházejí v dojezdové vzdálenosti cca 10 až 20 km (cca 15 – 20 minut jízdy autem)¹⁹. Situaci ohledně restauračních zařízení přibližuje následující obrázek.

Obrázek 20: Restauriční zařízení v okolí NPP Hadce u Želivky (březen 2017)

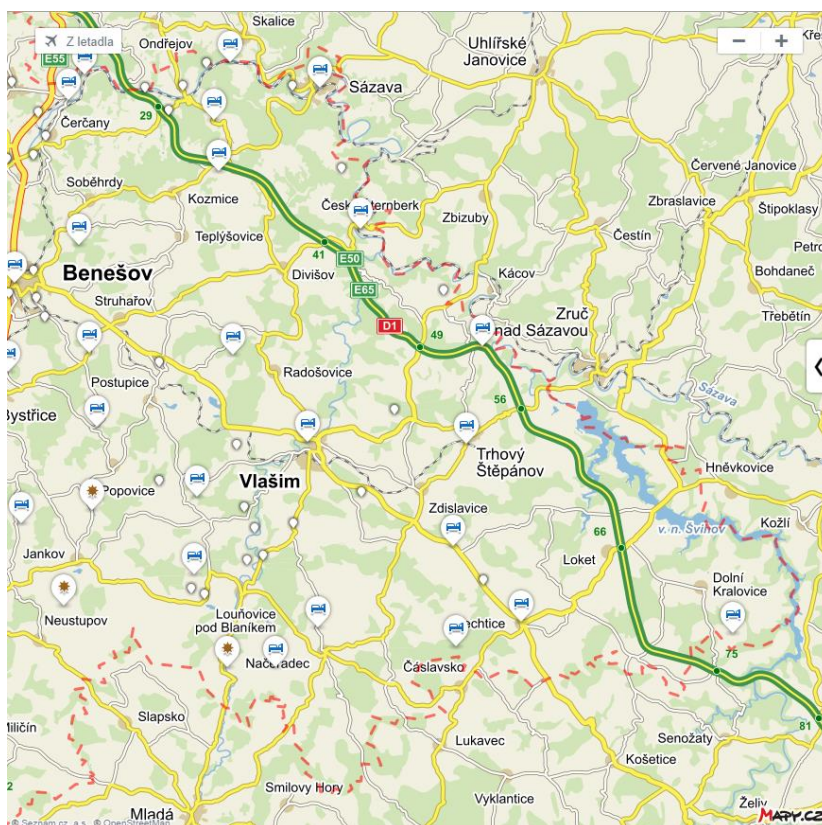

Zdroj: Mapy.cz

Porovnání hustoty ubytovacích zařízení mezi okresy Benešov Kutná hora ukazuje následující obrázky. V okrese Kutná hora je patrná výrazná kumulace ubytovacích zařízení podél řeky Sázavy.

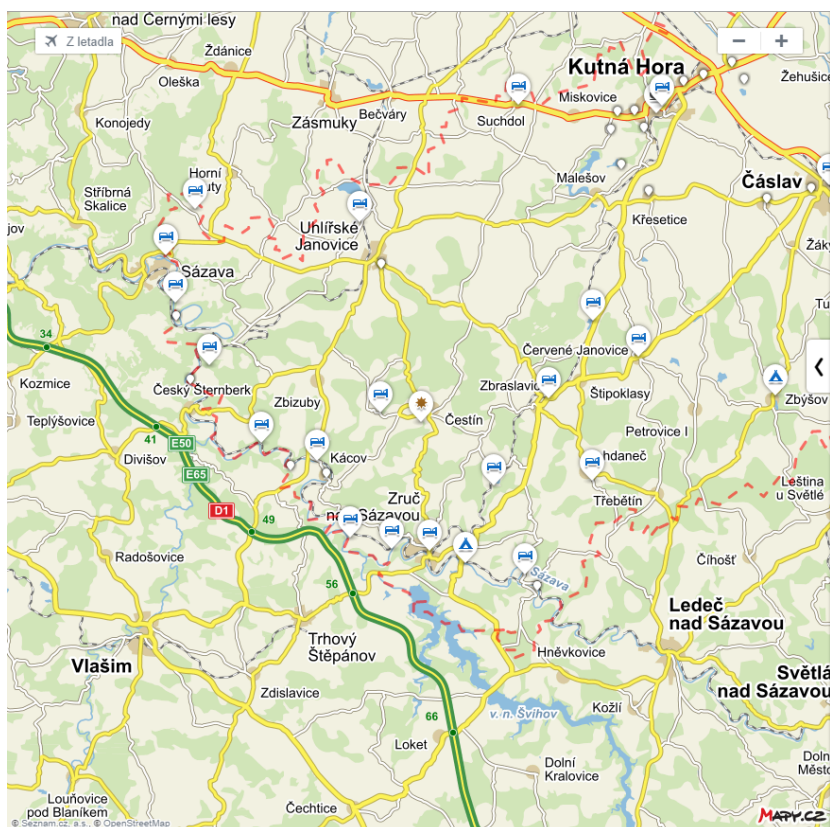
¹⁹ Což je však do značné míry ovlivněno existencí ochranného pásma vodního zdroje, jak ještě bude zmíněno.

Obrázek 21: Mapa ubytovacích zařízení ve vybrané části okresu Benešov

Zdroj: Firmy.cz

Obrázek 22: Mapa ubytovacích zařízení ve vybrané části okresu Kutná Hora

Zdroj: Firmy.cz

Nebýt ochranného pásma vodního zdroje, který rekreační činnost podél vodní nádrže Švihov v podstatě znemožňuje, nastal by v této lokalitě pravděpodobně z hlediska turismu a rozvoje turistických zařízení doslova boom. Za stávající situace je však oblast Želivky vzhledem ke svému potenciálu turisticky málo aktivní. Z hlediska socioekonomických dopadů to může být chápáno jako negativum, avšak pro Kuřičku a další rostlinné a živočišné druhy je tento stav spíše pozitivní.

4.1.2.2 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti byla k 31. 12. 2016 ve středočeském kraji 4,31 %. Tento průměr vylepšuje okres Benešov, kde dosahovala míra nezaměstnanosti jen 2,79 %²⁰. Podíváme-li se níže na úroveň obcí s rozšířenou působností pak ze všech 26. středočeských SO ORP byla Vlašim s hodnotou 3,09 % na 9. místě (nejnižší měly Říčany 1,59 % a nejvyšší Příbram 6,67 %). Z pohledu celé ČR se ze všech 205. správních obvodů obcí s rozšířenou působností umístila Vlašim na 24. místě (nejnižší nezaměstnanost měl Kostelec nad Orlicí 1,55 % a nejvyšší Karviná 12,06 %)²¹. Samotná obec Bernartice měla koncem roku 2016 nezaměstnanost 3,57 %²². Sledované lokality tedy vykazují výrazně nižší míry nezaměstnanosti, než většina srovnatelných oblastí v ČR.

4.1.3 Demografická a sociální charakteristika

Počet obyvatel Bernartic, jejich věkové složení a nabídku sociálních služeb zobrazují následující tabulky.

Tabulka 7: Počet a věkové složení obyvatel Bernartic (k 31. 12. 2016)

		Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel		219	109	110
v tom ve věku (let)	0-14	26	14	12
	15-64	137	65	72
	65 a více	56	30	26
Průměrný věk (let)		46,2	48,1	44,3

Zdroj: ČSÚ²³

²⁰ Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xs/casove_rady_regionalni

²¹ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=806&katalog=30853&pvo=ZAM12-F&pvo=ZAM12-F&c=v3~2_RP2016MP12DP31

²² Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&katalog=30853&pvo=ZAMD004&pvo=65&pvo=2125&c=v3~2_RP2017MP04DPPDM

²³ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=VUZEMI_43_532568#

Jak je vidět z hodnot v tabulce, v obci Bernartice je značně vysoké zastoupení staršího obyvatelstva. Zajímavá je také skutečnost, že se zde vyššího věku dožívají muži (pokud se nejedná chybu v datech ČSÚ).

Tabulka 8: Nabídka sociálních služeb v Bernarticích

31.12.2015	Počet zařízení	Počet míst v zařízeních
Domovy pro seniory	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	-
Azylové domy	-	-
Chráněná bydlení	-	-
Denní stacionáře	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-
Sociální poradny	-	-

Zdroj: ČSÚ²⁴

Statisticky zjišťovaná nabídka sociálních služeb je zde v podstatě nulová. Podívejme se dále na data týkající se oblasti ORP Vlašim.

Tabulka 9: Počet obyvatel ve SO ORP středočeského kraje

	Správní obvod obce s rozšířenou působností [2]	2016
	Středočeský kraj, celkem	1 338 982
	v tom SO ORP:	
1	Černošice	140 208
2	Kladno	123 271
3	Mladá Boleslav	109 514
4	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	105 298
5	Kolín	81 251
6	Příbram	69 851
7	Říčany	66 616
8	Beroun	61 690
9	Benešov	59 365
10	Rakovník	55 309
11	Kutná Hora	49 280
12	Mělník	43 611
13	Slaný	39 837
14	Nymburk	39 512
15	Neratovice	31 599
16	Kralupy nad Vltavou	31 306
17	Poděbrady	30 780
18	Hořovice	29 540
19	Vlašim	25 730
20	Čáslav	25 417
21	Lysá nad Labem	25 320
22	Dobříš	22 353
23	Sedlčany	22 015
24	Český Brod	20 641
25	Mnichovo Hradiště	17 311
26	Votice	12 357

Zdroj: ČSÚ²⁵

²⁴ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=VUZEMI_43_531031#

Z hlediska počtu obyvatel se s 19. pozicí řadí Vlašim k méně zalidněným obcím s rozšířenou působností.

Tabulka 10: Vybrané ukazatele SO ORP Vlašim

UKAZATEL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obcí	49	49	49	48	48	48	48	48	48	48
POZEMKY										
Výměra v ha (k 31. 12.)	49 594	49 593	49 594	49 591	49 591	49 593	49 596	49 595	49 594	49 596
zemědělská půda	30 318	30 361	30 344	30 341	30 334	30 317	30 293	30 256	30 194	30 197
lesní pozemky	14 221	14 231	14 238	14 237	14 238	14 242	14 242	14 246	14 258	14 255
zastavěné plochy	668	669	670	674	673	661	665	667	666	666
Hustota zalidnění (osoby/km ²)	51,7	51,9	52,1	52,1	52,0	52,0	51,9	51,9	52,0	51,9
OBYVATELSTVO										
Počet obyvatel (k 31. 12.) ¹⁾	25 663	25 762	25 826	25 835	25 811	25 795	25 756	25 756	25 797	25 751
Přirozený přírůstek obyvatel (narození - zemřeli)	-28	-64	-70	-43	-46	-63	-46	4	-7	-33
Přistěhovalí	308	491	428	380	380	338	346	330	408	374
Vystěhovalí	315	328	294	328	358	305	339	334	360	387
Přírůstek obyvatel stěhováním (přistěhovalí - vystěhovalí)	-7	163	134	52	22	33	7	-4	48	-13
Celkový přírůstek (úbytek) obyvatel	-35	99	64	9	-24	-30	-39	-	41	-46
Průměrný věk mužů (roky)	39,4	39,6	39,8	40,0	40,2	40,6	40,9	41,1	41,3	41,5
Průměrný věk žen (roky)	42,2	42,4	42,7	42,8	43,0	43,3	43,6	43,8	43,9	44,1
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let (%)	15,4	15,5	15,8	16,1	16,6	17,4	18,1	18,7	19,4	19,9
Index stárí (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let)	107,0	109,0	113,6	115,8	119,9	126,7	130,1	133,8	137,9	138,9
NEZAMĚSTNANOST (dle MPSV k 31. 12.)²⁾										
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	550	421	488	797	924	806	.	1 046	826	694
Volná pracovní místa	181	182	113	71	100	141	.	135	182	167
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	3,0	2,3	4,3	11,2	9,2	5,7	.	7,7	4,5	4,2
Podíl nezaměstnaných osob (%) ³⁾	2,83	2,19	2,62	4,39	5,07	4,45	.	5,89	4,67	3,95

Zdroj: ČSÚ²⁶

Celý region kolem Vlašimi si dlouhodobě udržuje relativně stálý počet obyvatel s občasnými výkyvy (každoročně se obmění cca 1 – 1,5 % obyvatel). Také je patrný postupný rostoucí podíl starších obyvatel. Z oblasti sociálních služeb byl (k 31. 12. 2015) v SO ORP Vlašim evidován 1 domov pro seniory, 1 azylový dům a 1 sociální poradna²⁷.

Složení obyvatel

Z celkem 205 všech správních obvodů ORP v ČR je SO ORP Vlašim na 118. místě z hlediska počtu obyvatel. Dále je na 172. místě s hlediska průměrného věku, který je téměř 43 let (nejnižší průměrný věk 37,1 let má Lysá nad Labem a nejvyšší 44,6 má Pacov).

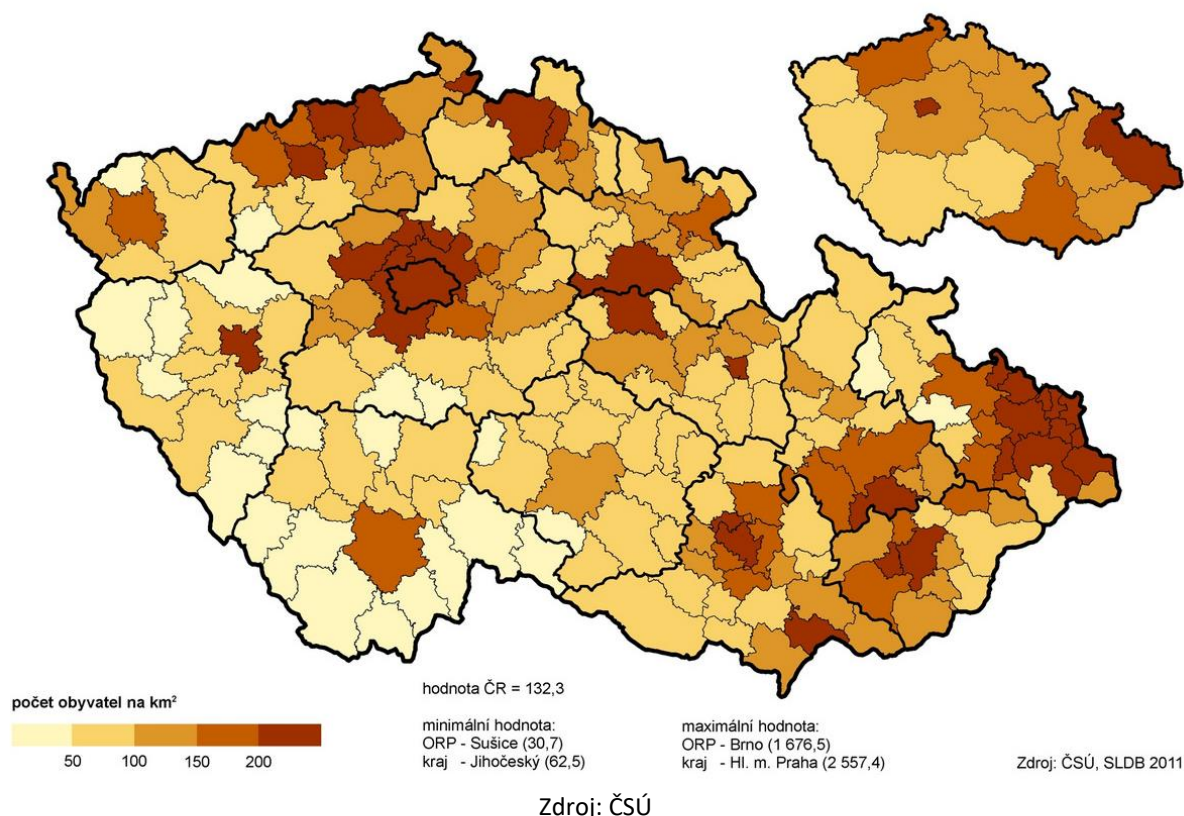
Z hlediska hustoty obyvatelstva je s hodnotou 51,9 obyv./km² na 180. místě (průměrná hustota zalidnění je v ČR 134,1 obyv./km² – nejvyšší má Praha 2 580,6 a nejnižší Sušice 31,1)

²⁵ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E301 null &katalog=30829&pvo=RSO16&pvokc=100&pvoch=3034>

²⁶ Zdroj: https://www.czso.cz/csu/xs/casove_rady_regionalni

²⁷ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30850&pvo=SZB14&pvokc=100&pvoch=3026&str=v8&c=v3~2_RP2015MP1_2DP31#w%5Bk%5D=showxlsexport&w%5Bp%5D=&w%5Bh%5D=

Obrázek 23: Hustota obyvatelstva ve správních obvodech ORP a krajích

Z těchto hledisek se tedy Vlašim řadí k méně zalidněným obcím s rozšířenou působností s mírně starším obyvatelstvem (průměr za celou ČR je 42 let)²⁸.

4.2 EVL Hadce u Hrnčír

Vzhledem k tomu, že lokalita u Hrnčír je svou rozlohou podstatně menší a navíc spadá také do výše vymezeného regionu daného správním obvodem obce s rozšířenou působností Vlašim, byla již většina podstatných informací uvedena v předchozí kapitole a zde budou uvedena jen doplňující specifika této malé lokality.

4.2.1 Geografická charakteristika

Oblast se nachází také ve středočeském kraji, v okrese Benešov, přesněji mezi obcemi Hrnčír, Skřýšov a Kamberk. Nejbližší obec jsou Hrnčír (oblast je na hranici mezi obcemi Hrnčír a Kamberk), avšak spadá pod obec Kamberk (samotné Hrnčír již patří do

²⁸ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=606&katalog=30845&pvo=DEM01&pvo=DEM01&str=v33&evo=v866_!_VUZE MI97-100-65_1&c=v3~2 RP2016MP12DP31

jihočeského kraje, okres Tábor). Vyhlášená rozloha této lokality je 3,18 ha. Celá obec Kamberk má rozlohu 1 135,13 ha²⁹.

Obrázek 24: Poloha NPP Hadce u Hrnčír vůči okolním obcím

Zdroj: Mapy.cz

Obrázek 25: Pohled na lokalitu Hadce u Hrnčír z turistické cesty

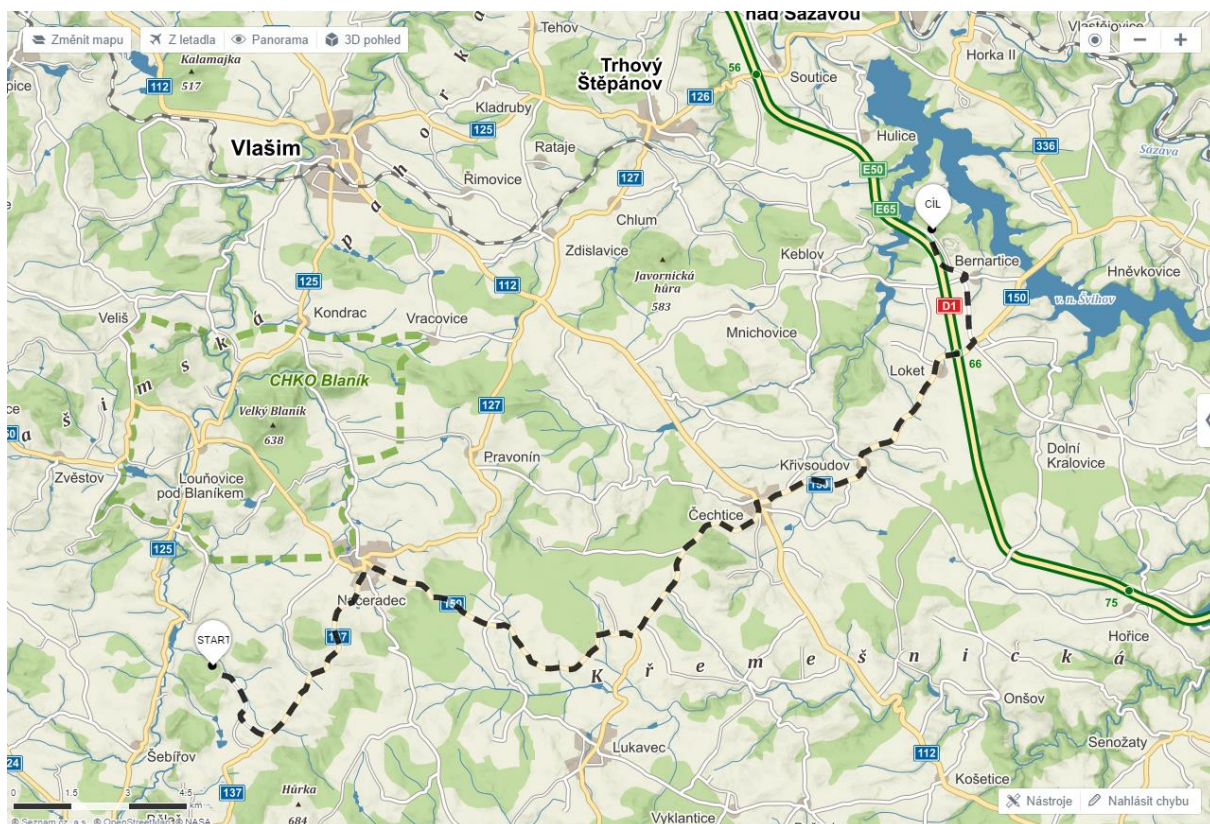

Zdroj: fotografie z terénního průzkumu

²⁹ k 31.12.2016

Od NPP Hadce u Želivky je NPP Hadce u Hrnčír vzdálena vzdušnou čarou cca 22 km a po silnici cca 34 km (tedy v dojezdové vzdálenosti přibližně 45 minut autem).

Obrázek 26: Vzdálenost obou sledovaných lokalit

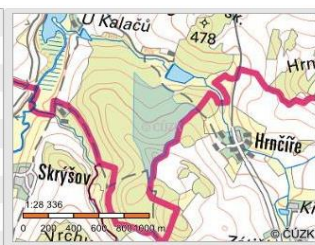
Zdroj: Mapy.cz

Katastrální vymezení pozemků lokality, jež všechny spadají pod obec Kamberk, zobrazují následující obrázky.

Obrázek 27: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Hrnčír

Informace o pozemku

Parcelní číslo:	781/2
Obec:	Kamberk [5310311]
Katastrální území:	Kamberk [793124]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	207286
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

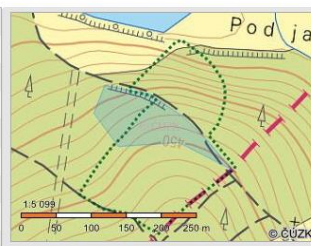

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 28: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Hrnčír

Informace o pozemku

Parcelní číslo:	783/3
Obec:	Kamberk [5310311]
Katastrální území:	Kamberk [793124]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	9351
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

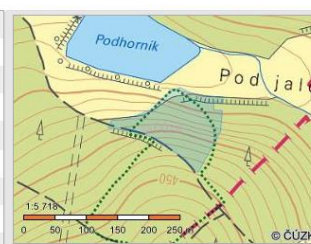

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 29: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Hrnčír

Informace o pozemku

Parcelní číslo:	783/1
Obec:	Kamberk [5310311]
Katastrální území:	Kamberk [793124]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	11961
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

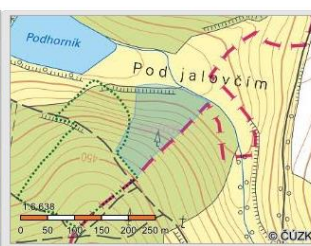

Zdroj: Katastr nemovitostí

Obrázek 30: Informace o pozemcích v lokalitě NPP Hadce u Hrnčír

Informace o pozemku

Parcelní číslo:	782
Obec:	Kamberk [5310311]
Katastrální území:	Kamberk [793124]
Číslo LV:	10001
Výměra [m ²]:	14731
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	KMD
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Druh pozemku:	lesní pozemek

Zdroj: Katastr nemovitostí

Způsob ochrany jednotlivých nemovitostí: jedná se o ochranné pásmo jiného zvlášť chráněného území nebo památného stromu, pozemek určený k plnění funkcí lesa, přírodní rezervace nebo přírodní památka a evropsky významná lokalita

4.2.2 Ekonomická charakteristika

V obci Kamberk bylo koncem roku 2016 celkem 25 evidovaných aktivních podnikatelských subjektů. Obec také vykazuje velmi nízkou míru nezaměstnanosti, jež byla pouhých 2,33 %³⁰.

³⁰ zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&pvo=ZAMD004&pvoc=65&pvoch=2125&c=v3~2_RP2016MP12DPPDM

Tabulka 11: Podnikatelské subjekty v obci Kamberk k 31. 12. 2016

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	44	25
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	12	9
B-E Průmysl celkem	4	3
F Stavebnictví	6	3
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	5	4
H Doprava a skladování	1	1
I Ubytování, stravování a pohostinství	3	1
J Informační a komunikační činnosti	.	.
K Peněžnictví a pojišťovnictví	1	.
L Činnosti v oblasti nemovitostí	.	.
M Profesní, vědecké a technické činnosti	1	.
N Administrativní a podpůrné činnosti	.	.
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	1
P Vzdělávání	.	.
Q Zdravotní a sociální péče	1	1
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2	.
S Ostatní činnosti	4	1
X nezařazeno	.	.

Zdroj: ČSÚ³¹

4.2.3 Demografická a sociální charakteristika

Jak ukazuje následující tabulka, obec Kamberk vykazuje také velmi vysoký podíl staršího obyvatelstva. Vzhledem k rozloze má také obec velmi malou hustotu osídlení, jen přibližně 12 obyvatel na km².

Tabulka 12: Počet a věkové složení obyvatel Kamberku k 31. 12. 2016

		Celkem	Muži	Ženy
Počet obyvatel		136	71	65
v tom ve věku (let)	0-14	11	6	5
	15-64	83	43	40
	65 a více	42	22	20
Průměrný věk (let)		49,3	48,3	50,5

Zdroj: ČSÚ³²

³¹ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=VUZEMI_43_531031#w=

Z hlediska statisticky sledovaných sociálních služeb je na tom Kamberk podobně jako obec Bernartice.

Tabulka 13: Nabídka sociálních služeb v obci Kamberk

31.12.2015	Počet zařízení	Počet míst v zařízeních
Domovy pro seniory	-	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	-
Azylové domy	-	-
Chráněná bydlení	-	-
Denní stacionáře	-	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	-	-
Sociální poradny	-	-

Zdroj: ČSÚ³³

³² Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 531031#w=>

³³ Zdroj: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u= VUZEMI 43 531031#>

5 Identifikace kvantitativních socioekonomických indikátorů dopadu projektu

Socioekonomické dopady projektů je obecně možné hodnotit mnoha různými způsoby. Z hlediska metodického je samozřejmě obvykle kladen větší důraz na nalezení kvantitativních ukazatelů, tedy takových, u kterých je snáze proveditelná vzájemná komparace výsledků a také opakování analýz. Cílem této kapitoly je tedy nalezení takových indikátorů³⁴ dopadu projektu LIFE v ekonomické a sociální oblasti.

Mezi sledované socioekonomické dopady opatření k ochraně přírody řadí některé studie dopady na zemědělství, infrastrukturu, turismus, lidské zdraví, zdraví zvířat, politickou sféru či vynaložené náklady³⁵. Další studie používají sociální ukazatele typu věkové složení obyvatel, migrace obyvatel, vzdělanost, rozvodovost, množství potratů či ekonomické ukazatele popisující nezaměstnanost, výstavbu domů a bytů nebo výše cen pro domácnosti³⁶. Dále se můžeme setkat se sledováním dopadů ochrany přírody na vědecký výzkum, rekreační aktivity, těžbu surovin, dopravu či vojenské využití³⁷. Výčet používaných indikátorů socioekonomických dopadů by byl ještě velmi dlouhý, avšak v mnoha případech jsou používány velmi specifické ukazatele, jako například vliv na podmořský archeologický průzkum³⁸ (ten by v případě ochrany Kuřičky přirozeně postrádal smysl). Výčet socioekonomických indikátorů je tedy nutné vždy přizpůsobit danému zkoumanému jevu a sledovat zejména ty ukazatele, u kterých se dají určité dopady vyčíslit nebo alespoň předpokládat.

5.1 Ekonomické indikátory

Nalezení ekonomických indikátorů naráželo od počátku na problém nesourodosti projektem dotčených lokalit. Oblastmi dopadu projektu totiž nejsou jen lokality přirozeného výskytu Kuřičky, tedy NPP u Želivky a Hrnčíř, ale také další oblasti a obce, kde probíhá celá řada dílčích aktivit (záchranné pěstování, propagační, informační, koordinační a další akce). Tyto lokality pak tvoří homogenní ekonomický celek, proto bylo u některých indikátorů nutné je individuálně přizpůsobit dané situaci či lokalitě.

5.1.1 Změny v turistickém ruchu

Změnami v turistickém ruchu je obvykle možné chápat nárůst či úbytek počtu turistů, turistických zařízení či turistických atrakcí v dané lokalitě.

³⁴ Vzhledem k tomu, že doba trvání projektu je necelých 4,5 roku (53 měsíců), bylo by pro zobrazení časového vývoje vhodné posuzovat hodnoty indikátorů v jednotlivých letech. Bohužel takové údaje často nejsou k dispozici, a proto je dopad většiny indikátorů posuzován za celou dobu trvání projektu.

³⁵ Zdroj: <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/S0376892907003815>

³⁶ BALEJ, ANDĚL 2016.

³⁷ PASCUAL et al. 2016

³⁸ PASCUAL et al. 2016

V souvislosti se záchranou tohoto endemického druhu jsou možnosti turismu bohužel výrazně omezeny, protože přístup turistů do oblastí, kde roste přirozeně Kuříčka, je minimální. Většina oblastí je označena cedulemi se zákazem vstupu (nachází se v ochranném pásmu vodního zdroje I. a II. stupně). Z těchto důvodů se za lokalitu s určitým vlivem na turistický ruch může považovat zejména oblast DK3, která leží podél silnice na Borovsko a je současně cyklistickou stezkou. Zde je také vybudováno odpočívadlo a poblíž bude i informační tabule (v rámci projektu se plánuje jejich další rozšíření). Další turisticky přístupnou oblastí je lokalita NPP Hadce u Hrnčič.

Obrázek 31: Turistický přístřešek v NPP Hadce u Želivky – silnice na Borovsko

Zdroj: fotografie z terénního průzkumu lokalit

Obrázek 32: Informační tabule

Zdroj: řešitelský tým projektu

Případní zájemci z řad návštěvníků však budou moci díky projektu LIFE spatřit Kuřičku také ve venkovních expozicích ve Vodním domě, na návsi obce Kamberk a v rámci záchranného pěstování i v soukromých zahradách účastníků tohoto programu. Nejvíce turistů a také nejsnazší přístupnost se dá očekávat právě ve Vodním domě, který má díky široké paletě atrakcí pravděpodobně větší potenciál přilákat turisty, než ostatní lokality.

Součástí venkovní expozice ve Vodním domě budou skalky posázené Kuřičkou a dalšími hadcovými druhy. Díky rozšíření expozice o další unikát místního regionu lze očekávat určitý parciální vliv na návštěvnost. Skalka bude dokončena v roce 2017 a Kuřička by se zde měla vysazovat na podzim. Možnost si ji prohlédnout tedy budou mít návštěvníci v podstatě až

v roce 2018 (odhad je založen na skutečnosti, že v roce 2016, kdy přišlo 23 857 návštěvníků, byla nejvyšší návštěvnost právě v letních měsících³⁹)

Obrázek 33: Budování hadcových skalek v areálu Vodního domu (stav květen 2017).

Zdroj: fotografie z terénního průzkumu lokality

Vodní dům byl otevřen 19. 3. 2016. Do 19. 3. 2017 tvořily tržby ze vstupného příjem 1 317 000 Kč. Vzhledem k tomu, že se jedná o první rok provozu, kdy navíc nebyla plně realizována propagace, předpokládají provozovatelé v roce 2017 a v dalších letech vyšší tržby. Další tržby budou pocházet z výukových programů po skončení projektu LIFE (v rámci projektu LIFE budou vzdělávací programy poskytovány bezplatně).⁴⁰

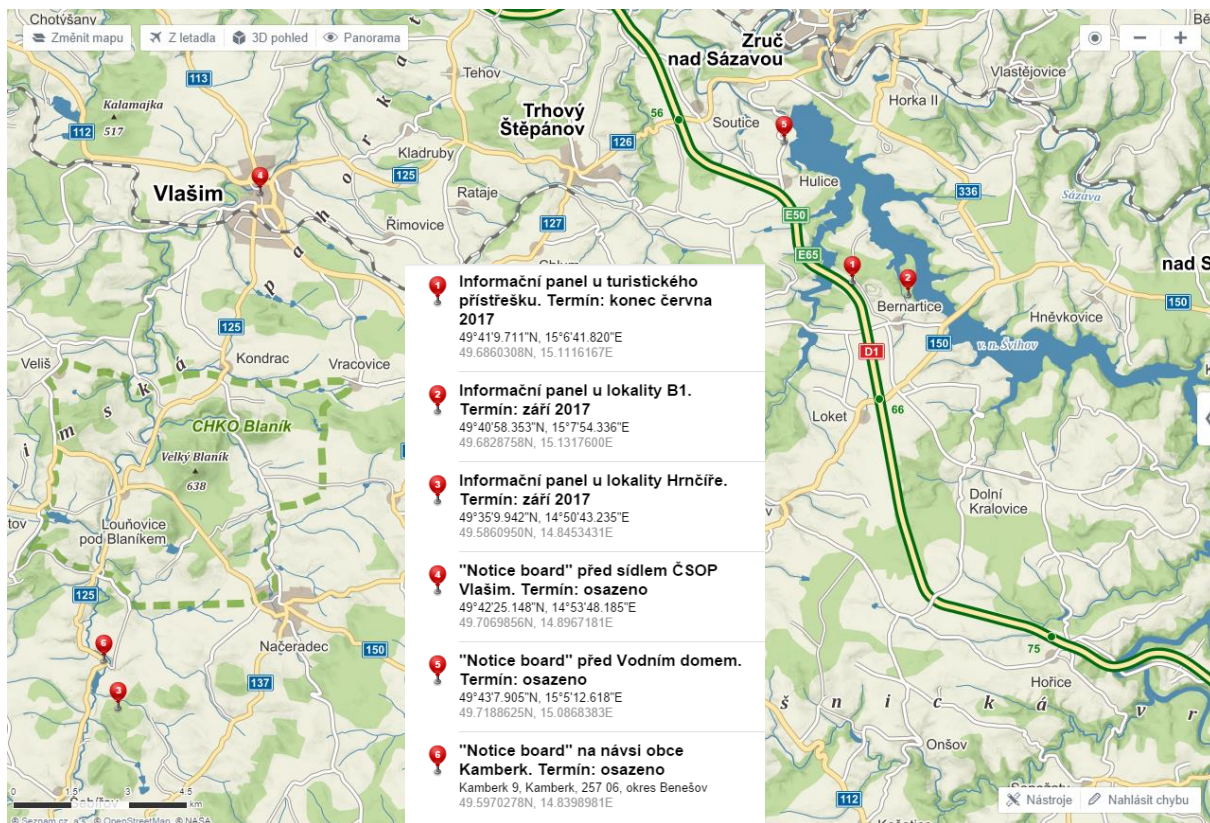
Je možné předpokládat, že instalace skalky s Kuřičkou a ostatními hadcovými druhy bude mít určitý parciální vliv na výši tržeb, neboť rozšíří areál z hlediska počtu atrakcí. Vzhledem k tomu, že skalka má být osázena až v druhé polovině roku (tedy v podstatě po skončení hlavní turistické sezóny), bude se moci její vliv projevit spíše až v roce 2018.

Další aktivitou s předpokládaným vlivem na turistický ruch bude instalace informačních panelů, jež budou obsahovat informace o projektu, informace o záchranných aktivitách probíhajících v dané lokalitě či informace o existenci samotné Kuřičky a jejím významu. Aktuální (či plánovanou) situaci zobrazuje následující mapa.

³⁹ Zdroj: http://www.csopvlasim.cz/userfiles/files/soubory/VZ_2016%20%20web.pdf

⁴⁰ Zdroj: ČSOP Vlašim

Obrázek 34: Mapa umístění informačních panelů

Zdroj: Mapy.cz, informace od řešitelů projektu

Jako další doplněk turistických atrakcí se plánuje umístění tzv. geocache („geokešek“). Ty však zatím umístěny nebyly, jedna se plánuje u turistického přístřešku (viz bod 1 na předchozí mapě) a o dalších zatím nebylo rozhodnuto.

Souhrn:

Změna tržeb ve Vodním domě po instalaci skalky = ?

Určitý podíl na tržbách i na počtu návštěvníků může mít zde plánovaná expozice Kuřičky, v současné době je však kvůli krátké době provozu blíže nezjistitelný

Počet turistům přístupných lokalit s výskytem Kuřičky = 2

NPP Hadce u Želivky - oblast DK3

NPP Hadce u Hrnčír

Počet nových turistických atrakcí, jež mají vzniknout do konce roku 2017 = 5

Vodní dům – skalka

Náves Kamberk – skalka

Geocache u turistického přístřešku a informačních panelů (nejméně 3)

5.1.2 Vzniklé a zaniklé podnikatelské subjekty

Aktivita k ochraně životního prostředí často vyžadují spolupráci soukromých podnikatelských subjektů. Ty mohou z ochrannářských opatření profitovat, zejména skrze nové zakázky, ale někdy mohou být tato opatření důvodem ke vzniku nových podnikatelských subjektů či naopak k zániku těch stávajících (např. díky novým omezením výkonu podnikatelské činnosti).

Není znám žádný vzniklý či zaniklý podnikatelský subjekt v důsledku projektových aktivit. Vzhledem k tomu, že externí zakázky nejsou pravidelně se opakující akcí a vynaložené prostředky jsou pro stimulaci vzniku nových firem relativně malé (obvykle v tisících Euro, viz kapitola 5.1.4), nedá se ani očekávat, že by ovlivnily počet podnikatelských subjektů v oblasti.

Počet vzniklých podnikatelských subjektů v důsledku projektu: 0

Počet zaniklých podnikatelských subjektů v důsledku projektu: 0

5.1.3 Počet nových zakázek pro podnikatelské subjekty

Jednoznačným ekonomickým dopadem (nejen) veřejných projektů je skutečnost, že se na jejich realizaci podílejí svými produkty či službami i soukromé podnikatelské subjekty, které tímto způsobem z realizace projektu profitují.

Přestože se realizátoři projektu snaží provádět většinu výše zmíněných záchranných akcí vlastními silami a prostředky, jsou a budou využíváni také externí dodavatelé. Dle návrhu projektu jde zejména o tyto aktivity a zakázky:

Tabulka 14: Výčet externích zakázek z rozpočtu projektu

	Zadavatel	Částka	Popis zakázky
Veřejné výběrové řízení podle metodiky zelených zakázek			
1	ČSOP	1 071 €	Stavba hadcové skalky - přeprava kamene a substrátu
2	ČSOP	1 140 €	Stavba hadcové skalky - položení kamene a substrátu
3	ČSOP	6 500 €	Revitalizace lokalit - pronájem štěpkovacího stroje
4	ČSOP	4 500 €	Revitalizace lokalit - pronájem bagru
5	ČSOP	1 820 €	Revitalizace lokalit - pronájem automobilu na odvoz substrátu
6	ČSOP	420 €	Organizace konference - pohoštění
7	ČSOP	408 €	Organizace konference - doprava autobusem na exkurzi
8	ČSOP	1 600 €	Notice board - příprava a instalace, 4ks
9	ČSOP	35 600 €	Lesní pastva 20 - 30 ovcí
10	ČSOP	760 €	Informační panel popisující serpentínovou geologii a malý informační panel (včetně umístění a grafického návrhu) s leštěním a štěpením
11	ČSOP	1 280 €	Dibondová informační deska včetně grafického designu a tisku
12	ČSOP	5 200 €	2 interaktivní panely (včetně umístění a grafického designu)
13	IBOT	4 254 €	Studie hodnocení ekosystémových služeb
14	IBOT	4 254 €	Studie hodnocení socioekonomických dopadů
15	IBOT	5 344 €	Organizace konference - catering, pronájem sálu, instalace ozvučení, leasing posterových tabulí, pronájem projektoru
Přímý nákup - výběr nejlevnější nabídky nejméně ze 3 dodavatelů			
16	ČSOP	1 000 €	Stavba hadcové skalky
17	ČSOP	1 300 €	Tvorba webu - Web design, doména, softwareové řešení
18	IBOT	220 €	Doprava hadcového substrátu do Průhonic
19	IBOT	1 890 €	Výběr populací pro ochranu ex-situ - labeled oligonucleotides synthesis
20	IBOT	2 000 €	Výběr populací pro ochranu ex-situ - Sanger sequencing
21	IBOT	1 050 €	Výběr populací pro ochranu ex-situ - oligonucleotides synthesis
22	IBOT	6 300 €	Výběr populací pro ochranu ex-situ - Species specific sequence identification
Přímý nákup			
23	IBOT	1 200 €	Odměna pro přednášející (závěrečná konference)

Zdroj: vybrané údaje z rozpočtu projektu

Celkem je naplánováno 23 externích zakázek, z toho 14 zadá ČSOP a 9 zadá IBOT. Z těchto zakázek má být 15 provedeno formou veřejných výběrových řízení a 8 formou přímých nákupů.

Další zakázky pro podnikatelské subjekty vyplynou i z následujících položek rozpočtu:

Cestovné je v rozpočtu mimo jiné rozděleno na zahraniční (9 položek v hodnotě 12 090 €) a tuzemské (48 položek v hodnotě 26 178 €). Zahraniční cesty budou v rámci Evropské unie a výdaje na ně zahrnují zejména dopravu, ubytování a stravné. Tuzemské cestovné bude sloužit převážně k úhradě dopravy osobními vozy, cestovní náhrady a stravné. Přesnější určení těchto výdajů bude možné až ve druhé studii po získání bližších údajů. Prozatím lze alespoň hrubým odhadem z průměrné spotřeby paliva, výše cestovních náhrad a stravného pro rok 2017 usoudit, že z tuzemského cestovného by mohla cca 40 % tvořit spotřeba pohonných hmot, která by představovala příjem pro podnikatelské subjekty.

Za položkou **Infrastruktura** se skrývá stavba informačního bodu (přístřešku) formou veřejného výběrového řízení (4 169 €)

Kategorie **Vybavení** obsahuje 8 položek v celkové hodnotě 8 803 €. Některé z těchto položek bude pravděpodobně možné sloučit do jedné zakázky.

Tabulka 15: Struktura položky **Vybavení**

Přímý nákup - výběr nejlevnější nabídky nejméně ze 3 dodavatelů		
1	ČSOP	852 € Elektrický plot (sít') 400 m
2	IBOT	1 400 € Efektivní laptop pro měření v terénu, analýza dat, aj.
3	ČSOP	279 € Baterie - zdroj napětí (3 ks)
4	IBOT	1 680 € Objektiv pro hemisférickou fotografii s kamerou
5	ČSOP	426 € Zdroj energie pro elektrický plot včetně příslušenství
6	ČSOP	2 040 € Revitalizace lokalit - profesionální štěpkovač, 2 ks
7	ČSOP	1 150 € Foto pastí 5 ks
8	ČSOP	976 € Revitalizace lokalit - řetězová pila

Zdroj: vybrané údaje z rozpočtu projektu

Spotřební zboží obsahuje dalších 49 položek v celkové hodnotě 17 900 €, zahrnující například plastové sáčky, externí disky, stopky, barevné spreje, plastové boxy, barely, rukavice, laboratorní pomůcky, lopaty, značkovače, aj.

Kategorie **ostatních výdajů** obsahuje celkem 25 položek v celkové hodnotě 36 711 €, z nichž 22 položek tvoří přímé nákupy (25 965 €) a 3 položky budou fakturovány interně (pronájmy ploch, skleníků, půdní analýzy, aj., celkem 10 746 €). Přímé nákupy obsahují položky jako reklamní a propagační služby, jazykové korekce, tiskové služby, výroba propagačních předmětů, občerstvení, aj.

Počet zakázek (shrnutí):

- Externí zakázky = 23
- Infrastruktura = 1
- Vybavení = 8
- Spotřební zboží = 49
- Ostatní výdaje = 22

Předpokládaný počet zakázek pro podnikatelské subjekty za dobu projektu = nejméně 103 zakázek

5.1.4 Změna tržeb podnikatelských subjektů

V souvislosti s externími zakázkami vznikají samozřejmě podnikatelským subjektům nové tržby, což je asi nejvýznamnější podporou jejich činnosti. Ve skutečnosti není pro podnikatele natolik významný samotný počet zakázek jako spíše výše tržeb, kterou představují. Pro výpočet potenciálních tržeb pro podnikatelské subjekty je možné vycházet ze souhrnných údajů rozpočtu projektu.

Tabulka 16: Struktura rozpočtu projektu LIFE for Minuartia

Mzdové náklady	493 186 €	67,01%
Cestovné	38 268 €	5,20%
Externí služby	89 111 €	12,11%
Infrastruktura	4 169 €	0,57%
Vybavení	8 803 €	1,20%
Spotřební zboží	17 900 €	2,43%
Ostatní náklady	36 711 €	4,99%
Režie	47 792 €	6,49%
Celkem	735 940 €	100%

Zdroj: zpracováno na základě dat z rozpočtu projektu

Z celkových nákladů projektu (735 940 €) budou přes přibližně dvě třetiny (493 186 €) vyplaceny na mzdové prostředky. Z ekonomického pohledu je možné vyvodit z této částky určitý vliv na zakázky (a tím i tržby) podnikatelských subjektů, zejména díky tzv. multiplikačnímu efektu. Jeho vyčíslení by však bylo s dostupnými daty pouhou spekulací nejen proto, že nevíme, za co budou tyto prostředky utráceny, ale také proto, že tyto mzdové prostředky směřují jednak na nově vytvořená pracovní místa, dále na udržení stávajících pracovních úvazků a případné změny ve výdajích pracovníků by musely tvořit náplň zcela jiné studie.

Z dalších výdajů projektu je pro podnikatelské subjekty nejvýznamnější položka externí služby (zakázky). Dle rozpočtu projektu se plánují celkové výdaje na externí zakázky na 89 111 € (v členění ČSOP 62 599 € a IBOT 26 512 €).

Avšak, jak již bylo uvedeno, i výdaje na cestovné, infrastrukturu, vybavení, spotřební zboží a další položky budou pravděpodobně obsahovat výdaje, jež se odrazí v tržbách podnikatelských subjektů na lokální, národní či nadnárodní úrovni⁴¹. Tyto položky tedy představují částky, jež mohou během celého období projektu (53 měsíců) přímo vést k nárůstu tržeb podnikatelského sektoru.

⁴¹ Tyto částky bude dále nutné rozklíčovat, neboť budou nejspíše vynaloženy také na služby, jež poskytuje veřejný sektor.

Tabulka 17: Výdaje z rozpočtu projektu na výrobky a služby podnikatelského sektoru

	Počet zakázek	Výdaje na zakázku	Průměrná výše zakázky
Externí služby	23	89 111 €	3 874 €
Infrastruktura	1	4 169 €	4 169 €
Vybavení	8	8 803 €	1 100 €
Spotřební zboží	49	17 900 €	365 €
Ostatní náklady	22	25 965 €	1 180 €
Celkem	103	145 948 €	1 417 €

Zdroj: zpracováno na základě dat z rozpočtu projektu

Dříve uvedený údaj o minimálním počtu zakázek (103), je nyní možné doplnit také o údaj o průměrné výši zakázky, jež činí 1 417 €. Toto číslo je však pouze orientační, neboť zatímco některé zakázky se budou pohybovat v řádu jednotek Euro (spotřební materiál), jiné budou naopak v řádech tisíců až desetitísiců Euro (lesní pastva).

Určité zvýšení tržeb (bohužel však zatím blíže nezjistitelné) bude pro podnikatelské subjekty také představovat již zmíněná položka *Cestovné* (38 268 €) a pravděpodobně též položka *Režie* (47 792 €)

Potenciální přímý⁴² nárůst tržeb podnikatelských subjektů během projektu lze tedy očekávat mezi 145 948 až 232 008 €

5.1.5 Změny v nákladech (omezeních) podnikatelských subjektů

Podnikatelským subjektům vzniknou samozřejmě náklady v souvislosti s realizací externích zakázek, jež v současnosti není možné přesně vyjádřit, neboť tuto informaci podnikatelé běžně neposkytují. Náklady, jež by vyvolal projekt podnikatelským subjektům v důsledku omezení či překážek v jejich činnosti, se v rámci projektu nepředpokládají.

Jediné nové omezení pro podnikatele (i veřejnost) v důsledku projektu by mohla být plánovaná instalace závoje na cestě do oblasti B1, kde byla odklizená černá skládka. Jelikož se však jedná o lesní plochu a navíc na hranici či přímo v ochranném pásmu vodního zdroje, je zde v podstatě jakákoliv legální podnikatelská aktivita vyloučena.

Náklady vyvolané projektem podnikatelům v důsledku omezení = 0,- Kč

5.1.6 Počet zakázek pro nepodnikatelské subjekty

Na základě spolupráce na projektech mohou kromě podnikatelských subjektů získávat finanční prostředky formou zakázek také nepodnikatelské subjekty či veřejnoprávní instituce. V rámci projektu je takovýmto subjektem Botanický ústav, který na základě interní fakturace

⁴² Jak již bylo uvedeno, podnikatelům vzrostou tržby také nepřímo, díky vyplaceným mzdovým prostředkům, které jsou obvykle nejvíce využívány na spotřební výdaje domácností.

získá za pronájmy ploch skleníků a půdní analýzy (3 položky rozpočtu) finanční prostředky v celkové výši 10 746 €. Je možné, že během doby trvání projektu ještě dojde k nějakým dalším zakázkám i vůči dalším subjektům, avšak zatím nejsou známy.

5.1.7 Příjmy a výdaje nepodnikatelských subjektů zapojených do ochrannářských opatření

Mezi nepodnikatelské subjekty zapojené do ochrannářských je možné zahrnout předně samotné realizátory projektu (Botanický ústav, ČSOP Vlašim a MŽP) a dále spolupracující obce a organizace (Kamberk, Bernartice, AOPK, aj.)

Tabulka 18: Náklady na projekt a zdroje financování

Financování projektu (€)	Náklady na aktivitu	Vlastní zdroje	EU příspěvek
IBOT	368 019	38 871	276 014
ČSOP	347 242	34 724	260 431
MŽP	20 679	110 391	15 509
Celkem	735 940	735 940	

Zdroj: data z rozpočtu projektu

Příspěvek EU činil 75 % nákladů, IBOT a ČSOP uhradily 10 % a zbylých 15 % hradilo MŽP. Celkově bude v projektu vynaloženo 735 940 € (hrubý přínos), z toho čistý přínos pro Českou republiku bude 551 954 €, neboť zbylých 183 986 € musí do projektu vložit české instituce. Těchto 183 986 € tedy představuje výdaje všech tří institucí, jež musely vložit do projektu.

Výdaje IBOT, ČSOP a MŽP za projekt = 183 986 €

Položka Režie v rozpočtu projektu bude ve výši 24 076 € použita pro režijní náklady Botanického ústavu a je ji tedy možné považovat za příjem z rozpočtu pro tuto instituci.

Při mnoha projektech bývá obvyklé, že mohou v rámci realizovaných aktivit vznikat vedlejší produkty, jež je možné realizovat na trhu a získat tak dodatečné zdroje. V rámci revitalizace stanovišť odstraněná humusová vrstva by obecně mohla být využita jako prodejná komodita pro soukromé či podnikatelské subjekty, což by mohlo generovat určité finanční prostředky. Bohužel tomu tak není v případě substrátu z hadcových borů, jelikož je znehodnocen právě hadcovým podkladem. Jedná se totiž o toxický odpad a nemá další využití. Odstraněný humus se proto odváží na bernartickou skládku (horní vrstva cca 10 cm). Dolní vrstva se použije na budování skalek.

Určitý přínos v podobě vytěženého dřeva budou mít majitelé pozemků, na nichž bude prováděno prosvětlování formou odstranění vzrostlých stromů. Jedná se buď o Lesy ČR, nebo příslušné obce. Vytěžený nasortimentovaný materiál připraví pracovníci ČSOP a majitelé si jej odvezou z předávacích míst. Finanční ocenění tohoto přínosu však není v současné době dostupné.

5.1.8 Změny zaměstnanosti (počet vytvořených/zaniklých pracovních míst)

Velmi častým a velmi sledovaným dopadem nejen environmentálních projektů bývá vliv na zaměstnanost. Ta může být v tomto případě sledována buď v samotných lokalitách výskytu Kuřičky (případně jejich blízkém okolí) nebo celkově. Vzhledem k tomu, že se realizátoři projektu snaží dělat co nejvíce možných opatření vlastními silami, a spolupráce s podnikatelským sektorem je spíše jednorázová či krátkodobá, bude mít projekt vliv téměř výlučně jen na organizace spolupracující na projektu.

Dle informací od řešitelů bude v rámci projektu v ČSOP Vlašim zaměstnáno 7 osob na období 1. 10. 2016 – 31. 12. 2020 a to v následujícím členění:

Projektový manažer: pracovní úvazek 70 %
Projektový asistent: pracovní úvazek 40 %
Specialista managementových opatření v terénu: pracovní úvazek 2 x 25 %
Dělník managementových opatření v terénu: pracovní úvazek 2 x 25 %
Lektorka vzdělávání: pracovní úvazek cca. 12 %

Celkem bude v ČSOP Vlašim vytvořeno **2,22 pracovního úvazku**⁴³. Mzdové výdaje na výše uvedené úvazky jsou plánovány na 220 314 € (tedy 99 240 €/úvazek). Vzhledem k tomu, že obec Vlašim je určitým centrem pro celou oblast Kraje blanických rytířů, je možné tento nárůst pracovních úvazků přiřadit k nárůstu regionální (lokální) zaměstnanosti.

V Botanickém ústavu bude zaměstnáno 5 osob:

Projektový manažer: pracovní úvazek 100 % (nový)
Technik: pracovní úvazek 54 % (nový)
PhD student: pracovní úvazek 44 % (nový)
Senior researcher: pracovní úvazek 6 %
Finanční manager: pracovní úvazek 32 %

Těchto 5 osob vytváří celkem **2,36 pracovního úvazku**⁴⁴. Dalšími členy řešitelského týmu jsou stážisté a studenti.

Stážisté:

Postdoc stážistka, neplacena z projektu LIFE, postdoci jsou placeni z jiných zdrojů
Stážista na 3 měsíce z Aix university of Marseille – OON, 1000,-

Studenti:

⁴³ Všechny tyto úvazky je možné považovat za nové, neboť v případě, že by se projekt nerealizoval, tyto lidé by měli pracovní úvazek buď zkrácený, nebo žádný.

⁴⁴ z toho je 1,98 nových pracovních úvazků

3 studentky (nyní Bc, později Mgr.) zaměstnané na dohodu o provedení práce

Celkové mzdové výdaje Botanického ústavu jsou v rámci projektu plánovány na 254 094 € (cca 107 666 €/úvazek).

Dohromady za ČSOP Vlašim a IBOT by mělo dle informací řešitelů vzniknout cca 4,58 pracovního úvazku. Tato hodnota je mírně vyšší, než kdybychom vycházeli z rozpočtu projektu a jeho délky trvání. Rozpočet totiž počítá s odpracováním 4 891 osobodnů. Vzhledem k tomu, že mezi obdobím 27. 7. 2016 a 31. 12. 2020 je celkem 1157 pracovních dnů (včetně placených svátků), pak prostým podílem zjistíme, že projekt vytvoří cca 4,23 pracovních úvazků. Rozdíl údajů od řešitelů a rozpočtu je dán také tím, že pracovní úvazky za ČSOP Vlašim jsou za jiné období, než je doba projektu. Skutečný stav bude samozřejmě znám až po skončení projektu, neboť v jeho průběhu může ještě dojít k různým změnám. Prozatím můžeme předpokládat, že projekt vytvoří nejméně 4 pracovní úvazky.

Počet projektem vytvořených dlouhodobých⁴⁵ pracovních pozic: 12

Počet projektem vytvořených krátkodobých pracovních pozic: 5

Počet projektem vytvořených pracovních úvazků: 4,23 – 4,58

5.1.9 Dopady projektu na místní zemědělce a na rozvoj lesní pastvy

Dle návrhu projektu se předpokládá, že jediným způsobem, jak by se mohli zemědělci podílet na projektu, je skrze plánovanou lesní pastvu. Lesní pastva však v roce 2017 nebude umožněna z důvodu nesouhlasu Povodí Vltavy, neboť oblast se nachází v ochranném pásmu vodního zdroje. Situace v dalších letech projektu se bude dále projednávat. Alternativou bude kosení, jež bude provedeno pracovníky ČSOP (z důvodu nutných odborných znalostí). Pro samotné zemědělce by byla možnost lesní pastvy jistě velmi zajímavou zakázkou, neboť je na ní v rozpočtu projektu vyčleněno celkem 35 600 €.

Počet zemědělců spolupracujících na lesní pastvě v roce 2016 = 0

Počet zemědělců spolupracujících na lesní pastvě v roce 2017 = 0

5.1.10 Změna struktury a využití jednotlivých ploch

V rámci opatření k ochraně endemických druhů mohou být kvůli zamezení negativních vlivů vyhlášovány ochranné zóny či různá další omezení ve využití dotčených ploch.

⁴⁵ Na celou dobu trvání projektu, nebo alespoň na většinu této doby.

V rámci projektu LIFE k žádným změnám v užití ploch nedojde, vyhlášení EVL vlastníky ploch neomezuje, jen doporučuje určitá opatření.

5.1.11 Změny v rozpočtech dotčených obcí

Záchranné programy se mohou projevit i na rozpočtech obcí, na jejichž území záchrana probíhá. Obce mohou být obecně motivovány na finanční spoluúčasti, nebo mohou z těchto aktivit získávat určité zdroje.

Obce Kamberk a Bernartice již dříve spolupracovaly s řešiteli projektu LIFE na několika malých projektech. Přestože nevynakládají na současná opatření k ochraně Kuřičky ze svých rozpočtů žádné peníze, vycházejí těmito aktivitám vstříc (např. možností využívat místní skládku, povolení k umístění závory,...). Stejně tak obce nezískají z rozpočtu projektu žádné finanční prostředky.

5.1.12 Náklady (preventivní, následná údržba, náklady projektu, náklady obce a regionu)

Při managementových zásazích v krajině mohou často vznikat následné náklady na údržbu či prevenci vzniku dalších škod. Stejně tak i oblasti výskytu Kuřičky budou po skončení projektu vyžadovat další údržbu. Finanční prostředky na následnou údržbu po skončení projektu budou hledány buď v dalších projektech, nebo pravděpodobně v rámci plánu péče. Pro oblast Hrnčíře jej realizuje krajský úřad středočeského kraje (mez i roky 2012 až 2019 plánuje vynaložit v oblasti NPP Hadce u Hrnčíř v rámci plánu péče celkem 208 500 Kč). Pro oblast Želivky zpracovává plán péče Správa CHKO Blaník (V letech 2013 – 2022 plánuje v oblasti NPP Hadce u Želivky vynaložit v rámci plánu péče celkem 465 000 Kč).

Většina těchto výdajů se přirozeně soustředí na běžnou údržbu oblastí. V souvislosti s ukončením projektu LIFE v roce 2020 se dá předpokládat, že dojde k určitým změnám v plánech péče, jež se zřejmě odrazí i v jejich finančních nákladech. Jisté je, že pokud má Kuřička jakožto rostlinný druh přežít, bude nutné hledat další prostředky na její záchranu, protože i po skončení projektu LIFE bude nadále ohroženým endemickým druhem.

5.2 Sociální indikátory

Jestliže nalezení ekonomických indikátorů naráželo na problém vymezení oblasti dopadu projektu, pak ten samý problém se objevuje i u sociálních indikátorů. Pokud zůstaneme u vymezení oblasti geoparkem Kraj blanických rytířů, zjistíme, že také z hlediska sociálních charakteristik není oblast homogenní. Na druhou stranu snižování sociálních rozdílů v daných oblastech není cílem projektu, a tak se dále zaměříme jen na vybrané ukazatele, kde budou mít projektové aktivity určitý sociální vliv.

5.2.1 Regionální identita, informovanost a vzdělávání obyvatel

Mezi nejvýznamnější sociální dopady projektu LIFE můžeme jistě zahrnout zvyšování povědomí či informovanosti obyvatel o významu jejich regionu a jeho výjimečnosti či o aktivitách k ochraně přírody a jejich významu. Sdělování těchto informací veřejnosti či jejich zapojování do jednotlivých aktivit je faktorem, který pomáhá budovat tzv. regionální identitu. Aby však mohli občané vnímat hlubší sounáležitost se svým regionem, musí o něm být také příslušně informováni.

V rámci projektu bude organizována celá řada přednášek, diskusí, konferencí a dalších osvětových akcí, kde se občané mohou také dozvědět, jakým způsobem se mohou sami zapojit. Mezi plánované aktivity patří například⁴⁶:

- Vzdělávací program pro děti v návštěvnickém středisku EVL Želivka – 2 programy budou spuštěny v roce 2018.
- Vybudování turistického informačního odpočívadla podél silnice do Borovska a umístění informačních panelů na přístupné lokality. Místa budou doplněna geocachemi.
- Vytvoření interaktivních panelů ve venkovní expozici Vodního domu, kde se budou moci návštěvníci hravou formou seznámit s Kuříčkou hadcovou, hadcovou vegetací i strukturou hadce.
- Semináře, workshopy a tematická odpoledne pro širokou veřejnost i odborníky.
- Výstupy v mediích, publikace
- Výměna zkušeností s jinými obdobnými projekty

Jednou z možností, jak změřit úspěch těchto vzdělávacích a osvětových aktivit je jednak měřením počtu účastníků a dále počtu občanů a institucí zapojených do dalších činností.

Pro úvodní seznámení obyvatel obou lokalit s projektem, byla uspořádána setkání s místními obyvateli (seminář s diskusí) v obcích Bernartice a Kamberk. V obci Bernartice se akce konala 27. 1. 2017 a zúčastnilo se 43 osob. V Kamberku dne 18. 2. 2017 projevil zájem 34 lidí.

Počet obyvatel, kteří navštívili přednášky a projektu = 58 osob

Komunikaci s veřejností zprostředkovávají také zastupitelé obcí Bernartice a Kamberk. Do osvětových akcí se také zapojila MŠ a ZŠ Archa Petroupim

Počet obyvatel/institucí, zapojených do osvětových akcí ohledně projektu = 3

⁴⁶ Zdroj: <http://www.kuricka.cz/cs/vzdelavani-a-osveta>

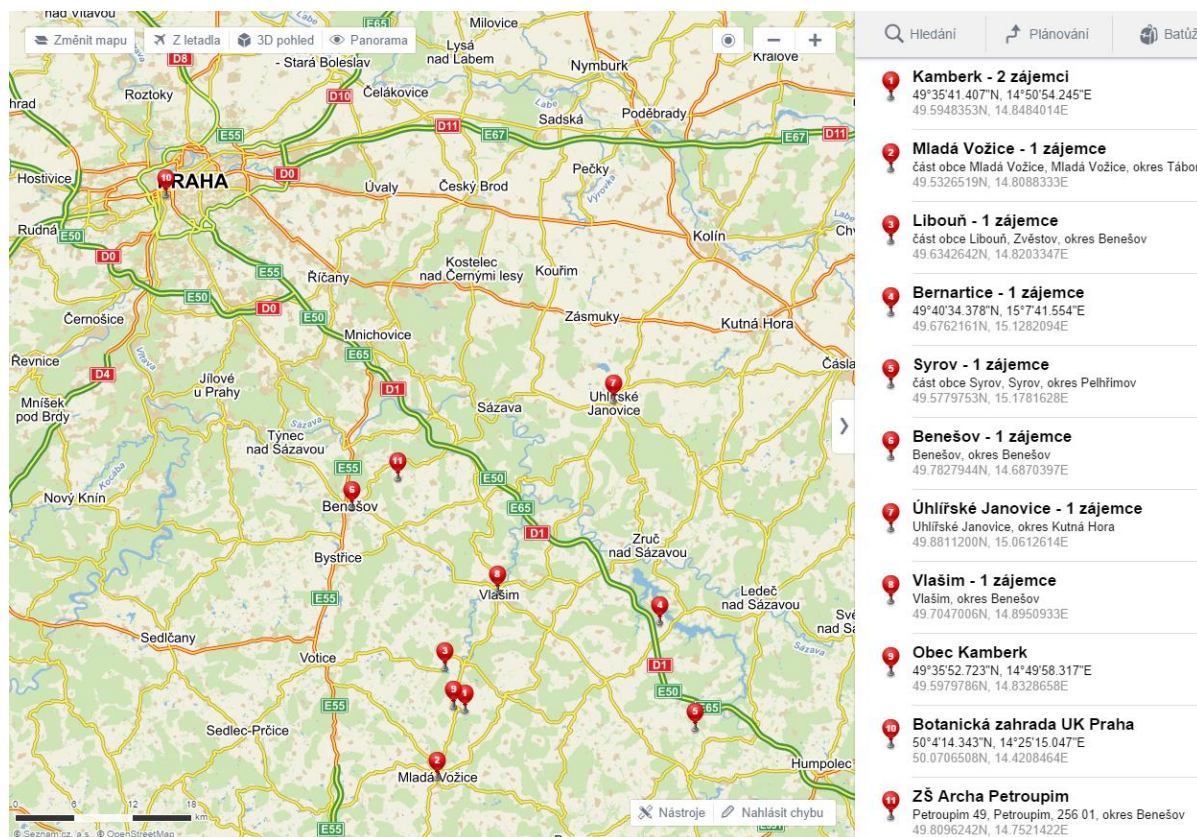
Jak již bylo zmíněno v části o dopadech na turistický ruch, informovanost obyvatel a turistů budou zajišťovat také informační panely, turistické odpočívadlo, geocache, atd. V rámci projektu tedy vznikne celá řada osvětových a vzdělávacích akcí, jejichž počet však bude blíže znám až v pozdější fázi projektu.

5.2.2 Dobrovolné ochrannářské aktivity soukromých pěstitelů

Projekt LIFE se do značné míry opírá o dobrovolné zapojení občanů do ochrannářských opatření zejména formou záchranného pěstování v soukromých zahradách. Prozatím se přihlásilo 9 zájemců o pěstování v zahradách. Oslovováni byli na seminářích, v Benešovském deníku, webových stránkách projektu, ale nejvíce si dle RNDr. Pánkové sdělí tuto informaci lidé mezi sebou. Jako prostředníci také vystupují starostové obcí Kamberk a Bernartice. Odměnou za zájem občanů je vybudování hadcové skalky zdarma.

Kromě občanů projevily také zájem některé instituce, doposud jsou to ZŠ Archa Petroupim, Botanická zahrada UK a obec Kamberk. Geografické rozmístění jednotlivých zájemců zobrazuje následující obrázek.

Obrázek 35: Lokalizace jednotlivých zájemců o záchranné pěstování

Zdroj: Mapy.cz, informace od řešitelů projektu

Obrázek 36: Předpokládané umístění hadcové skalky u rekonstruované tvrze v Kamberku

Zdroj: fotografie z terénního průzkumu lokalit

Obrázek 37: Předpokládané umístění hadcové skalky na návsi v Kamberku

Zdroj: fotografie z terénního průzkumu lokalit

Zatím neoficiálně také projevíly o zbudování hadcové skalky zájem Botanické zahrady v Tróji a v Plzni.

Počet zájemců z řad občanů = 9

Počet zájemců z řad institucí = 3

Do budoucna může být také zajímavé sledovat i počet exemplářů Kuřičky v soukromých zahradách.

5.2.3 Rozvoj zahradničení

Zajímavým přínosem projektu by mohlo být zvýšení obliby zahradničení u místních obyvatel. Právě způsob ochrany Kuřičky formou pěstování v soukromých zahradách by mohl tuto formu záliby či rekreační činnosti učinit atraktivnější pro širší skupinu obyvatel. Předpokládá se, že možnost mít na své zahrádce unikátní a navíc chráněnou rostlinu, by mohla být pro mnohé místní občany významným motivačním impulsem. Projekt LIFE umožňuje rozvoj této aktivity nabídkou vybudování hadcové skalky na soukromé zahradě zdarma, přičemž počet zájemců bude nejlépe dosažitelným měřítkem úspěchu.

Počet obyvatel, kteří se rozhodli pěstovat Kuřičku ve svých soukromých zahradách = 9 lidí

5.2.4 Prevence negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí

Analýza vlivu projektu na prevenci negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí spočívá obvykle ve sledování negativního chování místních obyvatel a turistů. Sledovanými jevy jsou například černé skládky, vandalismus, nežádoucí sběr rostlin, plodin či stromů.

Na sledovaných lokalitách byla zatím nalezena 1 černá skládka (oblast B1) a ta již byla odklizená (několikrát, naposledy podzim 2016). Jejím opětovnému vytvoření by měla zabránit instalace závory, která je zatím v jednání.

V NPP Hadce u Hrnčírů ročně zmizí cca 3 – 5 rostlin (nejspíše je odnášejí občané na soukromé skalky) a na NPP Hadce u Želivky je situace podobná. Lze očekávat, že nabídkou vybudování hadcové skalky zdarma na vlastní zahradě by se mohly tyto případy vandalismu snížit. Nicméně teprve další vývoj ukáže, zda bude mít na tuto oblast projekt nějaký vliv.

Počet černých skládek = 1

Počet případů vandalismu (sběr rostlin) = 6 – 10 ks / rok

5.2.5 Dopady projektu na rozvoj spolupráce mezi organizacemi (institucemi) zabývajícími se ochranou životního prostředí

Kromě řešitelských organizací (Botanický ústav, ČSOP Vlašim a MŽP) spolupracují na projektu či jej ovlivňují také Lesy ČR, obec Kamberk, obec Bernartice, Povodí Vltavy a AOPK. Tyto instituce se sice nepodílejí finančně, ale například poskytují nutný souhlas s rozsahem

prací, poskytují prostory pro propagační a jiné akce, předávají informace veřejnosti a účastní se konsorcií. Zejména starostové obcí Kamberk a Bernartice jsou určitým prostředníkem s veřejností a dle slov hlavní řešitelky pomáhají „nastavit klima“.

Kvůli samotnému záchrannému pěstování byla navíc vytvořena pracovní skupina, která se má zabývat touto aktivitou z různých aspektů. Pracovní skupina se bude zabývat těmito otázkami:

1. legislativní a odborné bariéry pro program Záchranného pěstování. Výjimky ze zákona, standardizace programu jakožto nástroje ochrany, zdroje financování, aj.

2. Obecná pravidla programu. Koncepce programu, pravidla pro pěstování, udržení genetické diverzity, atd.

3. Výběr druhů pro program. Stanovení pravidel pro výběr vhodných či nevhodných druhů

Pracovní skupinu tvoří 8 subjektů⁴⁷:

- Botanický ústav AVČR – Hana Pánková, Zuzana Münzbergová
- Přírodovědecká fakulta UK v Praze – Tomáš Dostálek
- Agentura ochrany přírody a krajiny – Pavel Martinec
- Ministerstvo životního prostředí – Jiří Němec
- Unie Botanických zahrad – Pavel Sekerka
- Český svazu ochránců přírody – Karel Kříž, Ondřej Pašek
- Česká botanická společnost – Andrij Hartel
- Z NGO zatím Sagittaria – Michal Krátký

Z těchto informací vyplývá, že na projektu se předpokládá spolupráce nejméně 12. veřejnoprávních či neziskových subjektů.

V rámci projektu se také plánuje celá řada společných akcí účastnických organizací určené jak laické, tak odborné veřejnosti. Těchto akcí, jež mají mimo jiné významně podpořit propagaci projektu, se dle řešitelů projektu očekává hodně, nicméně dosud není o všech rozhodnuto.

Realizované:

1. Setkání s místními obyvateli v Bernarticích
2. Setkání s místními obyvateli v Kamberku
3. Seminář k 25 letům výročí NATURY 2000

Plánované:

4. Veletrh vědy – pořádá AVČR

⁴⁷ První setkání pracovní skupiny by mělo proběhnout v červnu 2017

5. A-FEST – pořádá BÚ
6. Workshop “Working with the public in ex-situ plant conservation”
7. Final international 3 day conference
8. Seminars about ex-situ conservation
9. Thematic afternoon for general public
10. Seminar Economic utilization of NATURA 2000 sites

Počet společných akcí = 10

6 Identifikace kvalitativních socioekonomických indikátorů dopadu projektu

Mnohá opatření projektu budou mít socioekonomické dopady, avšak jejich kvantitativní vyjádření není možné nebo je značně nepřesné. V takových případech je možné pouze vyjádřit, jaké vlivy lze očekávat u jednotlivých opatření a jestli se bude jednat o vlivy pozitivní či negativní.

6.1 Ekonomické indikátory

Mezi kvalitativní ekonomické indikátory můžeme zahrnout takové, od nichž se dá očekávat určitý vliv na lokální ekonomickou aktivitu, případně na aktivitu v širším regionu.

6.1.1 Rozvoj místní turistiky

Přestože primárním cílem projektu LIFE for Minuartia je zvýšení populace Kuřičky hadcové, nesoustředí se projekt jen na „fyzické“ zajištění jejího přežití, ale také vytvoření společenského prostředí, které by uskutečňování tohoto cíle napomáhalo. Takovéto prostředí je možné vytvářet také díky rostoucímu zájmu veřejnosti a to zejména podporou turismu. Řešitelé projektu se nejen v rámci projektu, ale i ve svých předchozích aktivitách snaží zlepšit obraz regionu tím, že jej prezentují jakožto oblast s mnoha chráněnými lokalitami a významnými přírodními památkami, které stojí za návštěvu. ČSOP Vlašim vidí atraktivnost v izolovaných lokalitách, jež mají specifický ráz. Těmito lokalitami mohou být i oblasti výskytu Kuřičky.

Ze záměru projektu tedy vyplývá, že určité, i když těžko měřitelné dopady bude mít na pověst celého regionu jakožto turisticky zajímavou oblast s mnoha ojedinělými zajímavostmi. Tomu by měly napomoci již výše zmíněné turistické atrakce ve Vodním domě, turistické odpočívadlo, informační cedule, vybudované skalky a různé propagační akce.

6.1.2 Podnikatelský sektor

Největší vliv na podnikatelskou aktivitu lze očekávat zejména od externích zakázek, které budou řešitelé projektu poptávat od příslušných firem. Přestože nebudou tyto zakázky dosahovat výše, která by přímo přispěla ke vzniku či zániku podnikatelských subjektů, rozhodně není možné považovat vynaložené částky za nevýznamné.

Některé zakázky budou mít vliv na subjekty podnikající přímo v blízkosti daných lokalit (doprava, lesní pastva, aj.) a mohou tak být vnímány jako určitý impuls pro zvýšení lokálních podnikatelských aktivit. Projekt tak určitou měrou přispěje k nárůstu poptávky a tím i k podpoře (nejen lokální) ekonomiky.

6.1.3 Zaměstnanost

V předchozím textu již byly zmíněny pozitivní dopady na zaměstnanost vytvořením pracovních pozic. Dalším vlivem projektu na zaměstnanost je také dopad na kvalitu pracovních sil. Tu může ovlivňovat zejména z následujících hledisek:

- 1) Na projektu se musejí podílet lidé s potřebným odborným vzděláním. Řadu zdánlivě jednoduchých činností, jako například kosení, musejí provádět lidé s odbornými znalostmi místní vegetace a cílů projektu.
- 2) Očekává se, že z analýz a studií vlivu životního prostředí na populaci Kuřičky vyplyne celá řada nových poznatků, jež obohatí stávající úroveň vědění jak u řešitelského týmu, tak u spolupracujících organizací a jednotlivců
- 3) Řada znalostí z ochrany životního prostředí je také vyžadována od případných zájemců o externí zakázky, jež mají být většinou realizovány podle pravidel tzv. zelených zakázek (tedy zakázek, při nichž je brán maximální ohled na životní prostředí).

6.2 Sociální indikátory

U projektu LIFE for Minuartia se dále dají očekávat následující (alespoň částečné) společenské vlivy.

6.2.1 Povědomí obyvatel o významu jejich regionu a budování regionální identity

Ochrana endemických druhů a životního prostředí obecně se v současné době neopírá jen o činnost specializovaných institucí či organizací, ale objevují se snahy přenést tuto zodpovědnost také na širokou veřejnost. Problémem však bývá nalezení vhodných způsobů stimulace veřejnosti k vyššímu zájmu o ochranu životního prostředí. Jedním z dlouhodobě používaných nástrojů je ekologická výchova, vzdělávání a osvěta. Předpokládá se přitom, že správně vychovávaný či informovaný občan může změnit své postoje životnímu prostředí žádoucím směrem.

Součástí projektu LIFE jsou právě takovéto aktivity, jež mají za cíl nejen zapojit veřejnost do samotných záchranných akcí (záchranné pěstování), ale také informovat o probíhající záchrance Kuřičky, o její jedinečnosti (vzácnosti) a unikátnosti celého společenstva hadcových borů.

Snahou řešitelů projektu, zejména ČSOP Vlašim, je vytvořit určité „souznění“ obyvatel se svým regionem, aby mohli místní občané pociťovat hrdost na to, že zde žijí. Praktickým projevem této snahy je skutečnost, že činnost ČSOP je založena také na hodnotě tzv. „lokálního patriotismu“, jež je nedílnou součástí celého konceptu jeho činnosti. Tento koncept popisuje ČSOP následujícím způsobem:

„Koncept, o který se snažíme, má více stránek, z nichž označení „lokální patriotismus“ postihuje zejména identitární rozměr, který je jeho podstatnou, ale nikoli postačující součástí. Další rozměry konceptu jsou udržitelný turismus, lokální ekonomika a příznivé životní prostředí. Cílem našich aktivit je zajištění udržitelného rozvoje širokého regionu Podblanicka (přibližně okres Benešov, jižní okraje okresu Kutná Hora (Kácov, Zruč n.S.), severní okraj okresu Tábor (Sedlec-Prčice). K tomuto cíli se snažíme dosáhnout několika způsoby:

- budování povědomí o místních přírodních a kulturních hodnotách, se kterými se mohou obyvatelé identifikovat, ukazovat je návštěvám apod. Nejedná se o budování nějaké nové identity Podblanicka jako celku, ale o upozorňování na jednotlivé zajímavosti, jejich vzájemné vazby.*
- tyto fenomény se zároveň snažíme představovat jako zajímavé turistické cíle. Interpretací místních přírodních a kulturních hodnot přitažlivou formou se snažíme tyto cíle dále atraktivnit. Pracujeme jak s vlastními návštěvnickými středisky a lokalitami, tak spolupracujeme s obcemi, kulturními institucemi apod. Turistické cíle, akce apod. souhrnně představujeme pod značkou geoparku Kraj blanických rytířů v rámci webu blanic.net a Rytířských novin.*
- rozvojem šetrného turismu a dalšími aktivitami, například udělováním regionální značky Kraj blanických rytířů se zároveň snažíme o vytváření ekonomických příležitostí pro místní podnikatele. Tím přispíváme k tomu, aby obyvatelé Podblanicka nejen svůj region znali a měli ho rádi, ale vytváříme ekonomické podmínky pro to, aby v něm zůstávali, bráníme vylidňování venkova a podporujeme místní podnikání a pracovní místa.*
- podmínkou pro udržitelný turismus i udržení obyvatel v regionu je zároveň příznivý stav životního prostředí, o nějž se ČSOP Vlašim snaží pomocí několika způsobů: konkrétní projekty ochrany přírody a jejich realizace (např. LIFE for Minuartia), pomoc obcím při projektování a žádostech o dotace pro projekty ochrany přírody, vlastní péče o zeleň, výsadby alejí apod. a účast ve správních řízeních v oblasti životního prostředí se snahou eliminovat negativní dopady uvažovaných záměrů.“*

Předpokládaným dopadem projektu je tedy i působení na myšlení (nejen) místních občanů, na jejich znalost specifik celého regionu a na pocit sounáležitosti s prostředím, ve kterém žijí.

6.2.2 Dobrovolné ochrannářské aktivity soukromých pěstitelů

Dalším významným dopadem projektu by měl být pozitivní vliv na dobrovolné aktivity v ochraně životního prostředí. Nejenže má podporu tohoto jevu zakomponovanou jakožto jednu z nosných aktivit, ale projekt by mohl na dobrovolné aktivity veřejnosti působit i skrze

celou řadu osvětových, vzdělávacích a informačních akcí, jež zde byly již zmíněny. Jako jeden z přínosů se tedy očekává rostoucí zapojení veřejnosti do záchrany Kuřičky a případně i dalších rostlinných či živočišných druhů. Přestože je projekt teprve v počátcích, objevují se již první zájemci, zatím zejména v programu záchranného pěstování. Toho se mimo jednotlivé zahrádkáře účastní i škola a školka Archa Petroupim, která chce zapojit i své žáky. V Kamberku dále pan Zeman rekonstruuje tvrz a chce tam mít Kuřičku na skalce, o které si myslí, že by mohla být zajímavou atrakcí pro turisty.

6.2.3 Rozvoj zahradničení a zvýšení sociální prestiže starších obyvatel

Snahou projektu je zapojit do záchranných akcí také majitele soukromých zahrad, přičemž se předpokládá, že by se tím mohla zlepšit pověst a obliba zahradničení. Vzhledem k tomu, že zahradničení bývá obvykle oblíbenou činností zejména starší populace, očekává se také určitý přínos ve zvýšení prestiže starších obyvatel u místních (zejména mladších) obyvatel. O jak velkou část populace se však jedná?

Podíváme-li se na region SO ORP Vlašim z pohledu stáří obyvatel, zjistíme, že podíl obyvatel ve věku 65 a více let je téměř 20 % (průměr za ČR je 18,8 %). Tento podíl je mezi obcemi s rozšířenou působností druhý nejvyšší (nejvíce mají Poděbrady – 20,6 % a nejméně Lysá nad Labem – 12,02 %) ⁴⁸. Jak již bylo dříve uvedeno, také průměrný věk cca 43 let je mírně nadprůměrný.

Samotné obce Bernartice a Kamberk vykazují ještě vyšší věkové složení obyvatelstva. V Bernarticích je průměrný věk 46,2 let a podíl obyvatel ve věku 65 a více let je 25 %. Ještě vyšší průměrný věk mají v Kamberku (49,3 let) a podíl obyvatel ve věku 65 let a starších je dokonce 30,88 % ⁴⁹.

Z uvedených údajů vyplývá, že sledované lokality vykazují nadprůměrné hodnoty stáří obyvatel a podíl starších obyvatel je tu podstatně vyšší než celorepublikový průměr. Potenciál ve zvýšeném počtu starších občanů tedy u sledovaných lokalit existuje. Otázkou však zůstává, zda aktivity projektu kromě zahradničení napomohou i zvýšit jejich sociální prestiž. Podklady pro potvrzení či vyvrácení této myšlenky budou dále hledány.

6.2.4 Prevence negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí

Kromě již uvedené instalace závory v oblasti B1 či nabídky zbudování hadcové skalky zdarma by se dal očekávat určitý přínos projektu i ve zvýšené informovanosti obyvatel. Je všeobecně známo, že mnoho škod na životním prostředí činíme z nevědomosti.

⁴⁸ Zdroj: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=DEM01a&skupId=606&katalog=30845&pvo=DEM01a&pvoc=100&pvoch=3026&str=v65&c=v3~2_RP2015MP12DP31#w%5Bk%5D=showxlsexport&w%5Bp%5D=&w%5Bh%5D=

⁴⁹ Údaje k roku 2015

Z nevědomosti o tom, co naše činnost způsobuje, ale také z nevědomosti, že bychom mohli dosáhnout stejného cíle šetrnějším způsobem. V tomto smyslu projekt nejenže nabízí mnoho informací ohledně Kuřičky a jejího životního prostředí, ale také rozšiřuje počet lokalit, kde ji mohou lidé spatřit, získat informace, či samotnou Kuřičku do vlastnictví, aniž by při tom muselo docházet k poškození chráněných lokalit a druhů.

Zlepšení pověsti regionu jakožto oblasti se zvýšeným stupněm ochrany ŽP by tedy mohlo odradit potenciální vandaly (mohou si více uvědomovat hrozbu případného postihu) a naopak motivovat k dobrovolným aktivitám na ochranu ŽP.

6.2.5 Rozvoj spolupráce mezi organizacemi zabývajícími se ochranou životního prostředí

Ukazuje se, že spolupráce mezi organizacemi, zajišťujícími jednak správu a jednak ochranu daných lokalit, jsou v některých případech vynikající, avšak komunikaci mezi některými organizacemi provázejí v mnoha případech značné komplikace.

Dle realizátorů projektu je dosud vynikající spolupráce jednak mezi Botanickým ústavem a ČSOP Vlašim a dále i obcemi Kamberk a Bernartice, které vycházejí vstříc zejména udělováním souhlasů a povolení, pronájmy prostor, atd. Za významnou formu spolupráce považují také plánovaný vznik záchranného programu a pěstování ohrožených druhů v zahradách: „Jedná se o nový způsob ochrany druhů začleněný do záchranného programu, tedy o novou institucionalizovanou formu ochrany přírody, která může být v budoucnu rozšířena na další druhy a tím bude položen základ pro dlouhodobý pozitivní přínos jednak pro ochranu přírody jako takovou, jednak pro spolupráci institucí a organizací (MŽP, ČSOP) s veřejností v ochraně přírody“.

Naopak komplikace přináší často spolupráce s Lesy ČR a Povodím Vltavy. Neshody vyplývají z různých požadavků lesního a vodního hospodářství a projektu LIFE. Například v povolení kácení stromů nevidí v některých oblastech Lesy ČR problém, ale Povodí Vltavy považuje tuto činnost z důvodu existence ochranného vodního pásma za nepřijatelnou. Stejný problém nastává například u lesní pastvy. Jednotlivé organizace pak musejí hledat kompromisní řešení, které se však může odchylovat od původního záměru projektu.

Odpověď na otázku, jakým způsobem se zlepšily či zhoršily formy spolupráce mezi jednotlivými organizacemi, bude samozřejmě možné lépe vyhodnotit až v pozdější fázi projektu.

6.2.6 Okrasný a estetický vzhled krajiny

Zda lze Kuřičku považovat za krásnou rostlinu je otázka velmi subjektivní. Bílá barva květu Kuřičky může zejména v kombinaci se žlutou barvou Mochny Crantzovy a modrou barvou Pomněnky úzkolisté působit velmi okrasným dojmem. Dá se předpokládat, že zájemci o záchranné pěstování mají o vybudování skalky zájem i z tohoto hlediska. Mimo období květu je však vliv Kuřičky na okrasný a estetický vzhled krajiny značně snížen, neboť se jedná o velmi drobnou rostlinku, kterou je dosti obtížné nalézt, zejména pro laickou veřejnost. Nahrazují to ale ostatní rostliny, neboť se jejich období květu dobře doplňují a od jara do podzimu tedy v hadcových borech můžeme kvetoucí rostliny nalézat téměř kontinuálně. Zde je tedy patrná role Kuřičky jakožto vlajkového druhu, jež napomáhá chránit a udržovat celá společenstva kvetoucích rostlin v daných lokalitách.

Obrázek 38: Kuřička hadcová, Mochna Crantzova a Pomněnka úzkolistá

Zdroj: tematické webové stránky⁵⁰

Obrázek 39: Kuřičku je často obtížné v jejím přirozeném prostředí nalézt

⁵⁰ Zdroj: <http://www.kuricka.cz/cs/flora-a-fauna>, https://www.geocaching.com/geocache/GC38KM6_lesni-poklady-3-hadcove-bory?guid=180ec667-435b-472c-b46e-e2e5e428c2b0, <http://palava.ochranaprirody.cz/co-nyni-kvete/>

6.2.7 Infrastruktura

Ochrana životního prostředí si může často vyžádat významné zásahy do infrastruktury, zejména dopravní. Může k tomu docházet formou zákazu přístupu do určitých oblastí, omezení výstavby další infrastruktury či budováním nové.

Projekt LIFE for Minuartia svými dopady zřejmě ovlivní současnou infrastrukturu jen několika dílčími opatřeními.

- 1) Projekt přímo počítá s budováním infrastruktury formou informačních cedulí či stavbou odpočívadla u silnice na Borovsko.
- 2) V rámci ochrany lokality B1, kde byla odstraněna černá skládka, se realizátoři projektu snaží prosadit stavbu závory, jež by omezila vjezd do této lokality.
- 3) Vzhledem k plánovanému budoucímu rozšíření dálnice D1 je do budoucna v rámci posudku EIA vyzváno ŘSD ke zmírnění negativních vlivů dálnice na lokalitu NPP Želivka např. skrze odvoz suti jakožto pozůstatku z původní stavby dálnice či vytvoření terasových svahů u dálnice, na nichž by mohla Kuříčka expandovat.

Změny v infrastruktuře mohou ovlivnit místní obyvatele, jejich zvyky a způsob života a mohou je proto vnímat pozitivně (např. stavba odpočívadla) či negativně (např. stavba závory).

6.2.8 Lidské zdraví

Často posuzovaným vlivem jakékoliv lidské činnosti jsou vlivy na lidské zdraví. Dají se u sledovaného projektu očekávat takovéto dopady?

Určitý vliv na lidské zdraví je možné nalézt v podstatě u každé lidské činnosti. Vzhledem k tomu, že záchranné akce budou prováděny zejména v oblastech, kam nemá veřejnost přístup, budou dopady těchto aktivit na lidské zdraví těžko zaznamatelné. Dá se předpokládat, že mnohem větší vliv na lidské zdraví bude mít přítomnost dálnice D1, která celou oblast protíná.

Dále se dá očekávat standardní zátěž pro lidský organismus vyplývající z použití dopravních prostředků (např. osobní automobily, nákladní automobily, bagr) a dále nástrojů (řetězová pila, štěpkovač), jež budou používány i mimo lokality výskytu Kuříčky.

Od spolupracujících subjektů je nadále při zadávání veřejných zakázek vyžadováno dodržování metodiky zelených zakázek, což by se mohlo pozitivně odrazit i na snížení negativních dopadů na lidské zdraví.

V současnosti nejsou známy negativní ani pozitivní dopady samotné Kuřičky na lidské zdraví. Pokud by hypoteticky byly v budoucnu objeveny nějaké pozitivní účinky Kuřičky na lidské zdraví, pak jakékoliv praktické využití by bylo stejně neproveditelné, jednak z důvodu její ochrany a jednak i z fakticky minimálního dostupného množství Kuřičky.

6.2.9 Zdraví zvířat

Dalším sledovaným faktorem je vliv na zdraví zvířat. Už se samotné myšlenky projektu vyplývá snaha o zachování přirozeného prostředí Kuřičky, což znamená snahu o minimální negativní dopady jak na floru, tak faunu. Zdraví zvířat tak může být ovlivněno stejnými faktory jako lidské zdraví (viz předchozí kapitola).

Samotnou Kuřičku zvěř spásá, ale nijak jim neškodí. Naopak spásání konkurenčních rostlin zvěř pomáhá místy Kuřičce ve vytváření příznivého životního prostředí. Tam, kde hrozí příliš intenzivní spásání divokou zvěř, budou umístěny oplocenky, jež pouze zamezí přístupu zvěře.

7 Vyhodnocení možností realizace podobných opatření v jiných zemích EU.

Podrobnější analýzu možností realizace podobných opatření i v jiných zemích EU bude možné provést ve finální fázi projektu, kdy bude vytvořena metodika záchranného pěstování a také bude známo více informací o skutečně provedených opatřeních a skutečnostech, které je napomáhaly nebo naopak znemožňovaly realizovat.

Nicméně již nyní je možné konstatovat, že podobné projekty zacílené na ochranu biodiverzity jsou v Evropě (zejména na území EU) realizovány. Záchranné pěstování endemických druhů v botanických zahradách se běžně používá v mnoha zemích⁵¹ jako třeba Španělsko (Kanárské ostrovy) či Švýcarsko. Záchranné programy na ochranu rostlin a živočichů jsou dle MŽP realizovány i v ČR⁵².

Podle hlavní řešitelky projektu se sice endemické druhy pěstují běžně i v ČR, ale botanické zahrady příliš nedbají na zachování genetické identity druhu a často pěstují i křížitelné druhy v rámci jedné zahrady a tak se nedá mluvit o genofondové ochraně⁵³. V rámci projektu bude přínosem právě spolupráce s Uníí botanických zahrad na přípravě metodiky pro pěstování těchto druhů v ex-situ kulturách. Za nejvýznamnější opatření, které by bylo možné realizovat v rámci EU, považují realizátoři projektu právě Záchranné pěstování v soukromých zahradách (zapojení místních obyvatel), které se kromě Švýcarska nikde jinde nedělá.

Použití metodiky, jež je v rámci projektu LIFE připravována, v jiných zemích EU bude možné podrobněji posoudit až ve druhé části studie, kdy již bude tato metodika vytvořena. Již nyní se však dá předpokládat, že přenositelnost do jiných zemí EU by měla být poměrně snadno proveditelná. Důvodem je skutečnost, že přestože jsou zkušenosti ze záchranného pěstování endemických druhů přebírány ze Švýcarska, které není členem EU a má tedy odlišné podmínky, bude tato metodika upravována pro podmínky EU (včetně legislativních). Celá koncepce připravované metodiky je tedy založena na snadné přenositelnosti mezi zeměmi.

V rámci zkoumání přenositelnosti opatření projektu LIFE do jiných zemí EU je tedy možné na jedné straně sledovat přenositelnost zpracovávané metodiky záchrany endemických druhů, na druhé straně je však nezbytné, aby jednotlivé státy projevily ochotu či vůli k těmto záchranným opatřením. Státy, které podepsaly mezinárodně dohodnutou Úmluvu o biologické rozmanitosti (CBD)⁵⁴ z roku 1992, nejen projevily vůli, ale také se zavázaly k realizaci podobných projektů. Snahou veřejného i soukromého sektoru, vědeckých

⁵¹ Zdroj: <http://botany.cz/cs/tafira/>

⁵² Zdroj: http://www.mzp.cz/cz/zachranne_programy

⁵³ Takovýto způsob ochrany je zatím v rané fázi a v minulém roce se jím začala zabývat Unie botanických zahrad, kdy za tímto účelem založila pracovní skupinu pro genofondy (viz: <http://ubzcr.cz/pracovni-skupina-pro-genofondy/>)

⁵⁴ Tuto dohodu podepsaly v podstatě všechny evropské země – viz: <https://www.cbd.int/information/parties.shtml>

kruhů, ale i laické veřejnosti by tedy mělo být jejich realizaci podporovat. Na jedné straně je tedy o podpoře takovýchto projektů rozhodnuto, avšak zároveň se o smysluplnosti a významu ochrany biodiverzity vedou neustálé diskuze. Přenesení použitých technik a zkušeností na podobné projekty v dalších zemích EU nemusí být totiž jen otázkou fyzické proveditelnosti, ale i otázkou smysluplnosti či správnosti takového počínání. Na jedné straně jsou tedy po celém světě realizovány programy na záchranu endemických druhů, které jsou značně podporovány z veřejných zdrojů, na druhou stranu se objevují otázky, zda má takováto ochrana smysl. Například Marshall uvádí⁵⁵, že stejně tak jako je možné přednést mnoho argumentů, proč takové programy realizovat, je na druhou stranu možné o takovýchto programech alespoň pochybovat a to například z následujících důvodů:

- Těmito programy mohou být chráněné i druhy, jež nepřinášejí žádný užitek a některé dokonce mohou lidem škodit. Jak potom přimějeme veřejnost, aby s takovými programy souhlasila?
- Mnohé kriticky ohrožené druhy jsou i po letech záchranných programů stále kriticky ohroženými druhy. Měly tedy tyto programy smysl?
- Vymírání druhů je v přírodě přirozený proces a je otázkou, zda se má proti těmto procesům člověk stavět na odpor.

Těmito myšlenkami samozřejmě Marshall nenabádá k rezignaci ohledně záchrany ohrožených druhů, ale ani ke snaze zachránit každý jednotlivý druh, což je stejně nemožné. Spíše nás vybízí k nalezení jakési střední cesty ochrany biodiverzity, která bude charakteristická snahou o tak bohaté a rozmanité ekosystémy, jak je to jen možné. Jakým způsobem však poznáme, které druhy je a které není možné chránit, již neříká a rozhodnutí ponechává na našem úsudku.

Záchrana některých druhů může mít také mnohem širší podporu společnosti, než u jiných. Například ochrana korálových útesů bude mít širokou podporu jak místních obyvatel, podnikatelské sféry, tak i politických zastupitelů, neboť má obrovský potenciál v podobě turistického ruchu. Oproti tomu ochrana některých druhů lišejníků může být (kvůli jejich nízké "užitečnosti pro společnost") doménou pouze úzké skupiny odborné komunity. Některé průzkumy mají v této otázce naopak zcela jasno, když uvádějí⁵⁶, že ztráta biodiverzity může vést k velkým škodám pro lidstvo, neboť tato ztráta ovlivňuje také funkce ekosystémů, jejichž služby lidstvo využívá a díky nimž prosperuje. Ztrátou biodiverzity tedy poškozujeme lidstvo především samo sebe.

⁵⁵ Má smysl chránit ohrožené druhy? <http://www.bbc.com/earth/story/20150715-why-save-an-endangered-species>

⁵⁶ Ztráta biodiverzity a její dopad na lidstvo http://www.nature.com/articles/nature11148.epdf?referrer_access_token=LogXsiNHI0cskF9QahYNh9RgN0jAjWel9jnR3ZoTv0NnNZPuzTk9QF0l6YvZynF4RsTSwUVU7wU5QtWmdcf_dVg5Vm3LcqpZThTAXUQd50jfWsvaO0EAqJm-k9tCC-54q9arFc1WbM0vI1oL7YsBz139GaQcQfLunU7FvKIXSTbjpSeBEXO6xQQbl2BCg2shVcfaFG-Cfp2f_WL6hRwmrqMmOdM1FYW8L4m8JleZ3vgw8nHUQA_NadYEtkBNGfY&tracking_referrer=www.bbc.com

Je však nezbytnou podmínkou ochrany biodiverzity přínos pro člověka? Existuje mnoho názorů, které se snaží oprostit od antropocentrického pohledu⁵⁷ a upozorňují na skutečnost, že příroda má hodnotu sama o sobě, nezávisle na užitku pro člověka a má také minimálně stejné právo na ochranu jako člověk. Ve světle těchto přístupů je otázka záchrany endemických druhů neoddělitelně spjata s ochranou celé přírody (jíž je samozřejmě člověk nedílnou součástí), a tudíž o její smysluplnosti není pochyb. Při posuzování přenositelnosti projektů na záchranu podobných endemických druhů jako je Kuříčka do jiných zemí EU, by měl mít v zájmu objektivitu tento úhel pohledu své nezastupitelné místo.

Stručně řečeno, v obecné rovině realizaci podobných projektů v jiných zemích EU nic nebrání, naopak by měly být vítané. Otázka proveditelnosti podobných projektů v dalších zemích EU však může narážet v první řadě na problém, jak určit druhy, které je nutné chránit a které již ne. Dalšími otázkami, jež bude přirozeně nutné vyřešit je dostatek finančních, personálních a dalších zdrojů, soulad záchranných opatření s příslušnou národní legislativou, existence politické vůle, přístup veřejnosti k problematice ochrany životního prostředí a další faktory, které jsou specifikami jednotlivých zemí.

⁵⁷ Ať už to byl na počátku minulého století Aldo Leopold, či od 70. let myšlenky hlubinné ekologie.

8 Závěrečné shrnutí

Přestože je projekt teprve v počáteční fázi, plánované aktivity projektu již přinášejí signifikantní sociální a ekonomické dopady. Jejich kvantitativní vyjádření však často naráží na určitá omezení a v těchto případech se studie omezuje pouze na kvalitativní posouzení či pouze na informaci o možných socioekonomických vlivech projektu. Níže jsou uvedené vybrané socioekonomické dopady, o nichž je již v současné době známo, že by je měl projekt generovat.

Mezi kvantifikovatelné dopady projektu lze zařadit:

- Vliv na turistický ruch – rozšíření turistických atrakcí (6 informačních panelů, turistický přístřešek, geocache, skalky a expozice ve Vodním domě a na dalších místech).
- Vliv na podnikatelskou sféru – nejméně 103 zakázek v celkové hodnotě od 145 000 € do 232 000 €.
- Změny příjmů a výdajů řešitelských organizací – vynaložily téměř 184 000 € a získaly od EU téměř 552 000 €.
- Změny v zaměstnanosti – vznik až 17 pracovních pozic v celkové výši 4,23 až 4,58 pracovního úvazku.
- Zapojení veřejnosti a veřejných institucí – dosud celkem 58 návštěvníků přednášek, 3 instituce zapojené do osvětových akcí, 9 občanů a 3 instituce jsou zapojeni do záchranného pěstování.
- Nárůst spolupráce institucí na ochranu ŽP – spolupráce nejméně 12. veřejnoprávních či neziskových subjektů, jež mají uskutečnit nejméně 10 společných akcí (semináře, workshopy, konference).

Mezi kvalitativní socioekonomické dopady projektu lze zahrnout:

- Pozitivní vliv na turismus díky snaze o zlepšení obrazu regionu.
- Dopad na růst kvality/kvalifikace pracovních sil všech spolupracujících subjektů.
- Zlepšování povědomí (informovanosti) obyvatel a budování regionální identity.
- Podpora dobrovolných ochránářských aktivit veřejnosti.
- Snaha o prevenci negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí.
- Rozvoj spolupráce organizací zabývajících se ochranou ŽP.
- Změny v infrastruktuře (turistické, dopravní,...).

Ukazuje se, že přestože je cíl projektu LIFE for Minuartia zaměřen úzce na záchranu Kuřičky Hadcové, celkové hodnocení dopadů projektu je nutné chápat v mnohem širším kontextu. Jelikož je Kuřička jednak vázána na specifické prostředí a je silně spjata s dalšími hadcovými druhy (Mochna, Pomněnka, Penízeček,...), znamená ochrana Kuřičky Hadcové také ochranu tohoto prostředí a komplementárních společenstev. Kuřička tedy není jediný endemit, jde o ochranu i jiných druhů. Je však pro místní ochranu ŽP vlajkovým druhem.

Socioekonomické dopady projektu tedy nelze omezovat pouze na vliv ochrany (a záchrany) samotné Kuřičky. Očekávat, že by tato malá rostlinka sama o sobě turistický ruch v regionu nějak výrazněji posílila, nebo že by pozvedla povědomí a sounáležitost obyvatel s jejich regionem, by zřejmě bylo velmi optimistické. Avšak související ochrana lokalit a společenstev, ve kterých Kuřička žije (Borové lesy s hadcovým podložím), bude svým dopadem mnohem významnější. V regionu, který není bohatý na turistické atrakce, představuje hadcová květena jeden ze střípků mozaiky, která celkově atraktivitu regionu zvyšuje. Projekt také poskytuje ČSOP příležitost zaměstnávat kvalifikované zaměstnance, kteří dále mohou provádět aktivity, vedoucí k ochraně dalších lokalit, rostlin a živočichů. Vyhynutím Kuřičky by tak pro daný region nebylo jen otázkou ztráty biodiverzity, ale příslušné lokality by pravděpodobně ztratily statut NPP (či EVL) a z toho vyplývající zvýšenou ochranu, z které profitují i jiné druhy a celý region.

9 Zdroje

1. BALEJ, M., ANDĚL, J.: Socioeconomic and environmental ranking of micro-regions in Czechia. *Studia Oecologica, UJEP*, 2016.
2. BBC - Earth - What is the point of saving endangered species?. BBC - Homepage [online]. Copyright © 2017 BBC. [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/earth/story/20150715-why-save-an-endangered-species>
3. BOTANY.cz. BOTANY.cz - Zajímavosti ze světa rostlin [online]. Copyright © [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://botany.cz/cs/>
4. CARDINALE, Bradley J., J. Emmett DUFFY, Andrew GONZALEZ, et al. Biodiversity loss and its impact on humanity. *Nature* [online]. 2012, **486**(7401), 59-67 [cit. 2017-06-26]. DOI: 10.1038/nature11148. ISSN 00280836.
5. Český statistický úřad | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>
6. Český svaz ochránců přírody Vlašim . Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. Copyright © 2017 csopvlasim.cz [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/cs/454-o-nas>
7. GARDNER M. BROWN JR., author a author JASON F. SHOGREN. Economics of the Endangered Species Act. *The Journal of Economic Perspectives* [online]. 1998, **12**(3), 3-20 [cit. 2017-06-29]. ISSN 08953309. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&an=edsjsr.2647029&scope=site>
8. GC38KM6 Lesní poklady #3 Hadcove bory (Traditional Cache) in Stredocesky kraj, Czech Republic created by Blanicí rytíři. Document Moved [online]. Copyright © 2000 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: https://www.geocaching.com/geocache/GC38KM6_lesni-poklady-3-hadcove-bory?guid=180ec667-435b-472c-b46e-e2e5e428c2b0
9. Katalog firem a institucí • Firmy.cz. Katalog firem a institucí • Firmy.cz [online]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/kraj-stredocesky/benesov>
10. Kuřička . Kuřička [online]. Copyright © 2017 kuricka.cz [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://www.kuricka.cz/>
11. List of Parties. CBD Home [online]. [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <https://www.cbd.int/information/parties.shtml>
12. LOOMIS, J.B. a D.S. WHITE. Economic benefits of rare and endangered species: Summary and meta- analysis. *Ecological Economics* [online]. 1996, **18**(3), 197 - 206 [cit. 2017-06-29]. DOI: 10.1016/0921-8009(96)00029-8. ISSN 09218009.
13. Mapové přílohy změny ochranných pásem vodárenské nádrže Švihov na Želivce, [online]. Copyright © 2017 Středočeský kraj. Všechna práva vyhrazena. [cit.

- 29.06.2017]. Dostupné z: http://www.kr-stredocesky.cz/web/zivotni-prostredi/voda/-/asset_publisher/ILTvh8P89d5p/content/mapove-prilohy-zmeny-ochrannych-pasem-vodarenske-nadrze-svihov-na-zelivce
14. Mapy.cz. Mapy.cz [online]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8>
 15. Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/>
 16. Nahlížení do katastru nemovitostí | Nahlížení do katastru nemovitostí. Nahlížení do katastru nemovitostí | Nahlížení do katastru nemovitostí [online]. Copyright © 2004 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://nahliznidokn.cuzk.cz/>
 17. Obce s rozšířenou působností: Územně identifikační registr ČR. Územně identifikační registr ČR [online]. Copyright © 1997 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/orp>
 18. PASCUAL, Marta, Marisa ROSSETTO, Elena OJEA, Nataliya MILCHAKOVA, Sylvaine GIAKOUMI, Salit KARK, Darya KOROLESOVA a Paco MELIÀ. Socioeconomic impacts of marine protected areas in the Mediterranean and Black Seas. *Ocean and Coastal Management* [online]. 2016, **133**, 1-10 [cit. 2017-06-28]. DOI: 10.1016/j.ocecoaman.2016.09.001. ISSN 09645691.
 19. Plán péče o NPP Hadce u Hrnčír na období 2012 – 2019. Krajský úřad střečočeského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství. 2011
 20. Plán péče o NPP Hadce u Želivky na období 2013 – 2022. NPP Hadce u Želivky. Správa CHKO Blaník [online]. Copyright © 2017 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://blanik.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy/ochrana-prirody/npp-hadce-u-zelivky/>
 21. Portál územního plánování [online]. [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
 22. REASER, JK, LA MEYERSON, Q CRONK, et al. Ecological and socioeconomic impacts of invasive alien species in island ecosystems. *ENVIRONMENTAL CONSERVATION* [online]. 2007, **34**(2), 98-111 [cit. 2017-06-28]. ISSN 03768929. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edswsc&an=000249057100005&scope=site>
 23. Rozcestník blanických rytířů. Rozcestník blanických rytířů [online]. Copyright © 2015 blanicti [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://www.blanik.net/>
 24. Webové stránky AOPK ČR. Co nyní kvete?. Správa CHKO Pálava [online]. Copyright © 2017 [cit. 29.06.2017]. Dostupné z: <http://palava.ochranaprirody.cz/co-nyni-kvete/>